

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER BİLİM DALI**

**YURTDIŞI YAŞANTISI GEÇİREN VE GEÇİRMİYEN GENÇLERİN
ATILGANLIK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Tuncay AKINCI
Danışman : Prof. Dr. Adnan KULAKSIZOĞLU**

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

İstanbul – 1999

ÖNSÖZ

İnsanların gerek sosyal,gerekse psikolojik olarak sağlıklı diye nitelendirilebilecek davranışlar sergileyebilmesi için kişiler arası etkileşim ve iletişimde bazı ön koşullara ihtiyaç vardır.

Kişinin toplum içinde kendisini ortaya koyma becerisi olarak değerlendirilebilecek bir kavram olan atılganlığın, bireylerin sosyal ilişkilere sağlıklı katılması için temel bir nitelik olduğu kabul edilmektedir. Bireylerin kendilerini dolaysız ve doğrudan ifade etmeleri, içinde yetiştiği toplumun sosyal ve kültürel ortamlarına da bağlıdır.

Kişiler toplumlardan bağımsız davranış kalıpları sergileyemezler. Dolayısıyla sergilenen davranışlar toplumla çelişmez, tam tersine paralellik gösterir diyebiliriz.

Araştırmanın konusu olan “Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması çerçevesinde atılganlığa etki eden faktörlerin ortaya çıkarılmasına yardımcı olmakla elde edilen bulguların gençlerin daha güvenli davranışlar sergilemesine ve konu ile ilgilenenlere yardımcı olunması hedeflenmiştir.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde anlayış, hoş görü ve değerli yardımlarını esirgemeyen, sadece bilgi ve tecrübeleriyle değil her türlü ilgi ve desteği ile de manevi yardımlarını gördüğüm ve hissettiğim değerli hocam ve tez danışmanın Sayın Prof. Dr. Adnan KULAKSIZOĞLU’na en içten teşekkürlerimi borç bilirim.

Aynı zamanda gerek tezimin yazılmasında uygulama aşamasında benden yardımlarını esirgemeyen başta öğrenciler olmak üzere tüm arkadaşlarıma ve meslektaşlarıma da teşekkürlerimi borç bilirim.

Tuncay AKINCI
1999 – İç Erenköy

ABSTRACT

This research aimed at finding out the relation on the assertiveness level between young people aged 18 – 25 who have had experience of being abroad and those who have not.

The research was made in 1998 – 1999 educational year using Relational Scanning Method.

The research group consisted of the students of Marmara University, Faculty of Sciences and Letters, German Language and Literature Department and Faculty of Education, Department of Foreign Languages (English, German and French).

The students were chosen among those who have been abroad at last for five years and have lived in Turkey at most for five years after their return. It was a group of 330 students, divided into half as 165 students with experience of being abroad and another 165 who have never been abroad.

The test method was “ Independent Group t-Test”. As a result, it was found out the assertiveness level of the ones with experience of living abroad was higher than who have never been abroad. And the difference between the groups was p.0001.

İÇİNDEKİLER

<u>Konu Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ	VII
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
Problem	1
Ergenlik Çağı	1
<i>18-25 Yaş Dönemi</i>	<i>5</i>
<i>Bazı Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Çocuk Üzerindeki Etkileri</i>	<i>8</i>
<i>Atılganlık</i>	<i>11</i>
<i>Atılgan Davranışın Öğeleri</i>	<i>14</i>
<i>Atılganlık ve Kültür</i>	<i>15</i>
<i>Eğitim Sistemi ve Atılganlık</i>	<i>17</i>
<i>Aile Yapıları Ve Atılganlık</i>	<i>19</i>
<i>Atılganlık Eğitimi</i>	<i>20</i>
<i>Atılganlık Eğitiminin İçeriği</i>	<i>22</i>
<i>Dış Göçün Öyküsü</i>	<i>22</i>
<i>Geri Dönerler</i>	<i>26</i>
Amaçlar	27
Önem	28
Denenceler	29
Sayıtlılar	30
Sınırlılıklar	30
Tanımlar	31
İlgili Araştırmalar	33
<i>1. Yurt Dışında Yaşayanlarla İlgili Araştırmalar</i>	<i>33</i>
<i>2. Atılganlıkla İlgili Araştırmalar</i>	<i>34</i>

<u>Konu Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>3. Atılganlık Konusunda Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar</i>	40
BÖLÜM II	43
YÖNTEM	43
Araştırma Modeli	43
Evren ve Örneklem	44
Verilerin Toplanması ve Araştırma Süreci	45
Araştırmada Kullanılan Araçlar	45
<i>1-Rathus Atılganlık Envanteri</i>	45
<i>2-Bireyi Tanıma Çizelgesi(BTÇ)</i>	46
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	46
BÖLÜM III	48
BULGULAR	48
Örneklem Gurubunun Genel Yapısına ve Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdelere	48
Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Öğrencilerin Atılganlık Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren t-Testi Sonuçları	61
Atılganlık Puanına İlişkin Bulgular	61
BÖLÜM IV	74
TARTIŞMA ve ÖNERİLER	74
Öneriler	77
Özet	78

<u>Konu Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
KAYNAKÇA	82
EKLER	90
Ek-1 Bireyi Tanıma Çizelgesi Örneği	91
Ek-2 Rathus Atılganlık Envanteri Örneği	94
Ek-3 Rathus Atılganlık Envanteri Cevap Formu Örneği	96

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1 Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdelere	49
Tablo 2 Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzdelere	49
Tablo 3 Öğrencilerin Ailelerinin Kaçınıcı Çocuğı Olduğuna Göre Dağılımlarının Frekans ve Yüzdelere	50
Tablo 4 Algılanan Anne-Baba Tutumları Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdelere	50
Tablo 5 Ailenin Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdelere	52
Tablo 6 Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdelere	53
Tablo 7 Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdelere	54
Tablo 8 Türkiye de Yaşamaktan Memnun Olup Olmama Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdelere	55
Tablo 9 Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurtdışında Kaldıkları Ülkelere Göre Frekans ve Yüzdelere	55
Tablo 10 Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurtdışında Kalış Sürelerine Göre Frekans ve Yüzdelere	56
Tablo 11 Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurt Dışında Eğitim İçin Geçirdikleri Süreye Göre Frekans ve Yüzdelere	56
Tablo 12 Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurt Dışında Okudukları Okullara Göre Frekans ve Yüzdelere	57
Tablo 13 Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Tekrar Yurt Dışına Dönmeyi İsteyip İstemelerine Göre Frekans ve Yüzdelere	58
Tablo 14 Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurt Dışına Gittiklerinde Kaç Yaşında Olduklarına Göre Frekans ve Yüzdelere	58

<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 15 Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Türkiye de Bulunmalarının Kendi İsteklerine Bağlı Olup Olmamasına Göre Frekans ve Yüzdeler	59
Tablo 16 Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurt Dışında İken Türkçe'yi Ne Derece Bildiklerine Göre Frekans ve Yüzdeler	59
Tablo 17 Atılganlık Değişkenine Göre Yurt Dışı Yaşantısının Olup Olmaması Durumu İçin X ve SS ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	61
Tablo 18 Atılganlık Değişkenine Göre Kız Öğrencilerinin Yurt Dışı Yaşantısının Olup Olmaması Durumu İçin X ve SS ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	62
Tablo 19 Atılganlık Değişkenine Göre Erkek Öğrencilerinin Yurt Dışı Yaşantısının Olup Olmaması Durumu İçin X ve SS ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	63
Tablo 20 Atılganlık Değişkenine Göre Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre X ve SS ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	63
Tablo 21 Atılganlık Değişkenine Göre Yurt Dışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre X ve SS ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	64
Tablo 22 Atılganlık Puanı Ortalamaları İle Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Öğrencilerin Yurt Dışında Kalış Süreleri Arasındaki Varyans Analizi Tablosu	65
Tablo 23 Atılganlık Puanı Ortalamaları İle Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Öğrencilerin Yurt Dışında Okudukları Okullar Arasındaki Varyans Analizi Tablosu	66
Tablo 24 Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Algılanan Anne-Babanın Tutumlarına Göre Atılganlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu	67
Tablo 25 Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Annenin Eğitim Düzeyine Göre Atılganlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu	68

<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 26 Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Babanın Eğitim Düzeyine Göre Atılganlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu	70
Tablo 27 Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Ailenin Gelir Düzeyine Göre Atılganlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu	71
Tablo 28 Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Ailede Kaçınıcı Çocuk Olmaya Göre Atılganlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu	72
Tablo 29 Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmem Değişkeni İle Türkiye’de Yaşamaktan Memnun Olup Olmama Durumu İçin Ki Kare Testi Sonuçları	73

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

Ergenlik Çağı:

Ergenlik çağı, bireyde köklü değişikliklerin meydana geldiği, tek bir bilim dalı açısından anlaşılması ve tanımlanması güç bir devredir (Yavuz, 1974 : 1). Özellikle, biyolojik, psikolojik ve sosyal olarak gelişme ve olgunlaşmanın yer aldığı bu dönem, çocuklukla yetişkinlik arasında kalan, bir “ara dönemdir”. Batı dillerinde büyüme anlamına gelen "adolescence", bizde yeniyetmelik ve delikanlılık dönemini içine alan "ergenlik çağı" çocukluktan yetişkinliğe geçiş hazırlıklarını içine alan bir gelişme dönemidir. Gençlik(ergenlik) belirli yaşlarla sınırlı olmayan bir hayat dönemidir. Bununla beraber gençlik kelimesi, ergenlik yerine kullanılabilir,(Kulaksızoğlu, 1998 : 29).

Bedensel, ruhsal ve toplumsal değişme ve gelişme süreçlerinin yaşandığı gençlik çağını kapsayan yaş dilimleri ülkeden ülkeye, yayından yayına farklılık göstermektedir. Bu dönemle ilgili yaş sınırları toplumdan topluma ve bir toplumun bir kesiminden diğer kesimine farklılık göstermektedir. Bizim toplumumuz için bu yaş sınırlarını Köknel (1972:68), kızlar için 13-18, erkekler için 15-20 alırken, Yörükoğlu (1990:13), her iki cins için bu sınırları genişleterek 12-21 olarak vermektedir. Kulaksızoğlu (1998:30), ergenliğin başları kızlar için 11-13(12-14) yaş, erkekler için 13-15, ergenliğin ortaları kızlar için 14- 16 yaş,

erkekler için 15-17 yaş, ergenliğin sonları 16/17-21 yaş sınırlarını ileri sürmektedir.

Bunlarla birlikte gençliğin bütün yönleriyle kapsayıcı yeterli herkesçe kabul edilebilir bir tanımını vermek oldukça güçtür. Gençliğin başlangıcı, sonu ve buluş çağı hakkındaki ileri sürülen zamanlar göreceli yaş sınırlamalarıdır. Söz gelimi köylerimizde 14-15 yaşlarındaki kızlar evlenme çağına gelmiş kabul edildiği halde, illerde bu yaşlardaki kızlar henüz okula giden çocuklardır (Ekşi, 1982:64).

Milli Eğitim Bakanlığınca gençliğin tanımı şöyle yapılmıştır : Gençlik; Buluşa erme sebebiyle, biyolojik ve psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile, toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan 12-24 arasında kalan yaş grubudur,(DPT, 1983).

Gençlik (Ergenlik) dönemi, bir “başkalaşım” ya da “farklılaşma”, “fırtına ve gerginlik” dönemi olarak da açıklanabilen ergenlik hangi toplumda olursa olsun, her bireyin yaşadığı bir evredir. UNESCO, ergenlik dönemini, 15-25 yaş dilimleri arasında göstermektedir (Yavuzer, 1993, s.244).

Birleşmiş Milletler örgütüne göre ise gençlik çağı, 12-25 yaşları arasındadır. Gençlik çağının başlangıcı gibi, gençlikten yetişkinliğe geçmekte farklı toplumlarda da birbirinden farklı kriterlere bağlı olabilir. Bir gencin yetişkin sınıfta yer alması, yetişkin sorumluluklarını taşıması ve yaşına uygun rolleri oynaması onun yetişme koşullarına, zekasına, çevresindeki bireylerle kurduğu ilişkiye bağlıdır. Bu bakımdan kesin yaş sınırları yerine, yaklaşık zaman dilimleri belirlemek yerinde olur (Kulaksızoğlu, 1998 : 29) . Ayrıca, öğrenim hayatındaki uzamalar, lisansüstü çalışmaları, okula gitmeyen gençlerde iş kurma veya iş bulmadaki gecikmeler bireyin hayata atılmasını, ekonomik bağımsızlığını kazanmasını ve dolayısıyla evliliğini ve yetişkin rollerini kazanmasını ertelemesine sebep olmaktadır. O zaman da “uzamış gençlik”den söz edilebilir (Tezcan, 1981 : 4).

Onur (1993: 404) insanda, bireyin yetişkine 6zg6 ayrıcalıklarının kendisine verilmediğini hissettiği zaman başlayan ve yetişkinin tam g6c6 ve toplumsal konumu toplum tarafından bireye verildiği zaman sona eren gelişim d6nemi olarak tanımlanmaktadır. Gen6lık 6ağının ve gencin 6zellikleri 6eşitli yazarlarca değişik y6nleriyle incelenmiştir. 6rneğin S. Freud'un kızı Anna Freud daha 1936'larda genci ř6yle tanımlamıştır : Gen6 hem son derece bencildir, ilginin ve d6nyanın merkezi gibi g6r6r kendini, hem son derece fedakardır, bir an d6ř6nmeden kendini feda edebilir. Hem insanlardan ka6ar, yalnızlığı sever, hem de b6y6k bir istekle kendini topluma atar.

Kısaca; bencillikle elseverlik, topluma uyumda uyumsuzluk, 6ocuklukla ciddiye, neşeyle keder, gibi 6eşitli karşıt u6lar arasındaki saat rakkası gibi gider gelir gen6.

Gen6lık 6ağı ge6miş 6ocukluk 6ağının bedensel ve ruhsal 6zellikleri, bilgi, deney ve yaşantı birikimi ile insan yaşamının gelecek erişkinlik, olgunluk 6ağlarını etkiler. Gen6lık 6ağı bedensel değişme ve gelişmeyle başlar. Bunu ruhsal ve toplumsal değişme ve gelişme izler (K6knel, 1993:85).

Bir batılı araştırmacı, gen6lerde g6rm6ř olduğu 6zel belirtileri ile ilgili olarak şu bilgileri vermektedir.

a- Gen6 bilin6altı d6rt6leri yeterince bastırılmamış kişidir. Bu d6rt6leri kontrol altında tutamaz.

b- Gen6, 6ocukluk istekleri ile sonraki 6evresel etkiler arasındaki 6atışmayı 66zememiştir.

c- Gen6, ekonomik ve duygusal bakımdan hen6z ana-babaya bağımlıdır.

d- Gen6 hem cinsel, hem evden kopmakla ilgili 6atışmaları hala şiddetle 66z6mlmeye 6alışan kişidir (G6k6e, 1988:372).

Gençlik çağı, bağımsızlık çağıdır. Topluma karışma çağıdır. Genç evden kopar, çevreye yönelir. Spora ilgi artar. Spora veya diğer faaliyetler gençte, yaşlılarıyla kaynaşma imkanı sağlar, (Şener,1991,s.14).

Yine bunların yanında ergenlik çağı, kişiliğin toplumsal nitelik kazandığı bir arayış dönemidir. Bu arayış içinde ergen, kim olduğunu, neye değer vereceğini, kime bağlanıp inanacağını, amacını bulmaya çalışır (Yavuzer, 1996:111).

Yukarıda belirtilen tanım ve yaş sınırlarının oldukça genel özellikler taşıdığı kabul edilmektedir.

Ergenlik insanda bedence, boyca büyümenin hormonal , cinsel, sosyal, duygusal, kişisel ve zihinsel değişme ve gelişmelerin olduğu buluşla başlayan ve bedence büyümenin sona ermesi ile sonlandığı düşünülen bir evredir.

Gençlik ise ergenliği de içine alan ve üst yaş sınırının daha geniş olduğu bir çağdır. Gençlik tabirinin "ergenlik" yerine kullanılması yanlış olmaz. Ancak ergenlik derken büyüme ve gelişmenin olduğu özel bir çağ ifade edilmektedir. Gençlik ise ergenliği de kapsayan ve üst yaş sınırının daha geniş olduğu çağdır.

Genç (ergen); okuyan veya tam bir meslek sahibi olmamış, evlenmemiş, anne ve babası ile beraber yaşayan veya ailesinin desteğinde yaşamını devam ettiren bir birey olarak da tanımlanabilir (Kulaksızoğlu, 1990, s;135).

Ergenliğin özü, kim olduğunu, neye inanıp değer verdiğini, hayatta ne elde etmeyi beklediğini içeren bir kimlik kazanma sürecidir .

Ergenlik çağındaki genç, deyim yerindeyse bir “fizyolojik ayaklanma” yaşamaktadır. Fizyolojik yapıdaki bu değişmeler, gençte, yeni istekler yaratır. Fizyolojik açıdan son derece doğal olan bu istekler yapıldığında toplumsal engellemelerin çelişisini yaşar ve bu çelişkiye inandırıcı en azından kendi

inanabileceği cevaplar bulamaz. Bu durum, kimlik biçimlenmesi açısından gençte, bir çelişki yaratır. Burada genç, bir yönden başkalarıyla ilişkilerini geliştirirken, bir yandan derin iç yaşamalar yoluyla kendi iç dünyasını geliştirir. Bu da benlik bilincinin gelişmesi anlamına gelir (Çağlar,1996:7).

Ergenlik döneminde ortaya çıkan reddetme psikolojisi seçici ve bilinçli bir tavır değildir. Üniversite yıllarında ergen, daha önce sahip olmadığı bir özgürlük ortamına kavuşur. Burada bir yandan o güne kadar büyük ölçüde bastırdığı hedonistik (haz duyduğu) özlemleri gerçekleştirmeye çalışır, bir yandan toplum tarafından ağırlıklı önerilen değerlerden daha üstün değerler yaratmak için bu fırsatları kullanır. Şimdi ergenlik dönemi sonu, genç yetişkinlik dönemini açıklamak yerinde olacaktır.

18-25 Yaş Dönemi

18-25 yaşları arası yüksek öğrenim yıllarına rastlamaktadır. Bu döneme günümüzün gelişim psikologları değişik adlar vermektedir. Kimi bu dönemi gelişmiş toplumlarda“ gecikmiş ergenlik” kimi de “genç yetişkinlik” olarak almaktadır (Kılıççı, 1992 : 83). Genç yetişkinlik döneminin yaşları konusunda da tam bir anlaşmanın olduğu söylenemez. Örneğin Havighurst'e göre 18-35, Erikson'a göre 20-40, Bühler'e göre ise 25-45 yaşları arası genç yetişkinlik dönemidir (Onur, 1997:93).

Ergenlikten genç yetişkinliğe geçerken benlik kavramında meydana gelen en önemli şey, nispeten ulaştığı kararlılık durumudur. Kişi, sorunlarla başa çıkmakta daha bir beceri kazanmıştır. Uygun erkek ve kadın davranışı nispeten daha az karmaşık bir duruma gelmiştir. İlişkiler nispeten daralmıştır. Zihinsel olarak, problemini çözecek bir olgunluğa ulaşmış olsa bile genç, daha çok toplumsal ve kültürel nitelikli sorunların önünde büyük kaygılar yaşamaktadır. Bu durumda, genç yetişkinliğe geçişte, kendi ego kimliği ile toplumsal rolleri arasında bir bütünleşme sağlayamaz (Çağlar, 1996:9).

18-25 yaş yılları gençte, ailede kalmak ve kopmak duygusu birbirini dengeler. Aileye anne-babanın şahsında, toplumun kendine yeterli gördüğü statü ve rollere içten bir tepki vardır. Onlardan kopunca, kendi belirlediği değişik rolleri, çeşitli toplum statü ve rolleri başarıp başaramayacağı konusunda kendine yetip yetmeyeceği konusunda bir güveni yoktur .

Genç yetişkinliğe geçiş (18-25 Yaş), bu oluşumun tam orta çizgisinde bulunur. Bir yönüyle ergenliğe özgü bulanık, değişken, kararsız bir kimlik, bir yanıyla nispeten kararlı, belirgin bir kimlik. Bu bulanıklık sadece kendini algılamada değil, toplumla ilişkilerinde gelecekle ilgili tasavvurlarında karşı cinsle olan ilişkilerinde de yaşanır. Bu dönemde artan süreklilik duygusu, başkalarının biricik olduğu duygusuyla paralel gider. Bu dönemde başarısızlık duygusu, yaşanan duyguların en güçlülerinden biridir .

Bu dönemde genç, fizyolojik yapısını kabul eder. Her iki cinsten arkadaşlarıyla yeni ilişkiler kurar. Anne ve diğer yetişkinlerden koparak duygusal bağımsızlık kazanır. Bir meslek seçer, bu yolda hazırlanır. Vatandaş olabilmek için gerekli zihin, bilgi yetenekleri ve topluma karşı sorumluluk duygusu kazanır. Evlilik ve aile hayatına hazırlanır. Bilimsel bir dünyaya ayak uyduracak değerleri geliştirir. Yüksek düzeyde enerjiye sahiptir. İdealist bir karakteri vardır. Mevcut şartlara karşı eleştirel bir tutum takınır. Güçlü bir algı ve farkında oluşa sahiptir. Risk almada gözü karadır. Dürüsttür. Baskı ve hoşgörüsüzlüğe tepki duyar. Yeniliğe açıktır. Uyum gücü fazladır.

Herhangi bir Yükseköğretim Kurumuna kaydolan bir öğrenci;
Örneğin;

- a- Ortaöğretimden oldukça farklı bir eğitim ortamında yaşamak zorundadır.
- b- Ailelerden ayrı bir yaşama biçimi oluşturmak zorundadır.
- c- Kendi sorunlarını belirli ölçüde kendi çözmek zorundadır.

d- Kendine özgü bir kimlik, kişilik geliştirmek zorundadır.

e- Mesleki rol ve fonksiyonlara kendini hazırlamak zorundadır
(Çağlar, 1996 : 10).

Bütün bunlar sosyal gelişmenin birer gereğidir. Sosyal gelişme, kişinin içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilebilir bir biçimde davranmayı öğrenme sürecidir. Toplumsallaşma bebeğin başka insanlara tepkiler vermesi ile başlar ve ömür boyu devam eder (Varış, 1963:7).

İnsanlar toplum içinde toplumun öngördüğü değerler, kurallarla oluşmuş olan sosyal sistemler içinde yaşarlar. Toplumun değer yargıları, insanlardan beklentileri doğrultusunda genç kuşakları yönlendirerek, sürekliliğini sağlar (Aydın,1997,s.111).

Değişik toplum ve kültürlerin değişik çocuk yetiştirme anlayışları benimsedikleri göz önüne alındığında Türk toplumunda çocuk yetiştirme tutumlarını kısaca ele almanın gerekli olduğu düşünülmüştür.

Bazı Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Çocuk Üzerindeki Etkileri:

1-Aşırı Koruyucu Tutum:

Çocuk anne-babayı sürekli tartar, zayıf olan yönlerini bularak kendi gücünü dener. Çocuklarda sorumluluk, bencillik, doyumsuzluk özelliklerine sahip, engellemelere dayanıksız, çabuk çöken kişilik yapıları oluşabilir. Aşırı himayeci bir tutumla yetiştirilen çocuklara, aile içinde devamlı himayeye muhtaçlarmış gibi davranılır. Çocuk ergenlik çağını geçse de ona kendi kararlarını vermesi için yeterli zemin hazırlanmaz.

2-Reddedici Tutum:

Böyle ailelerin çocukları kendilerine ve çevrelerine karşı güvensiz, öfkeli, içe dönük, sevgisiz, ümitsiz ve karamsar bir kişilik tutumu geliştirebilirler.

3-Baskı Altında Bulundurma Tutumu:

Yetişen çocuklar aşağılık duyguları ile birlikte, öfke dolu bir isyan yaşarlar. Veya çekingen,kolay etki altında kalan, aşırı duyarlı bir zeminde aşırı nazik, dürüst, dikkatli bir yapı geliştirirler.

4-Parçalanmış Aile:

Ölüm, aileden ayrı yaşama, boşanma, iş bulma nedeniyle gurbette yaşamaya bağlı olarak, anne ve babadan birinden veya her ikisinden mahrumiyet çocuk üzerinde olumsuz kalıcı etkiler yaratır (Küşin , 1991:48).

5-Güven verici ve Hoşgörülü Tutum:

Çocukların bazı kısıtlamaların dışında, istediklerini diledikleri gibi gerçekleştirmelerine izin veren tutumdur. Söz hakkı vardır, sevgi ve destek görür. Böyle bir ortamda yetişen çocuklar, ilerde girişim yeteneğine sahip, özgüveni olan, kendi kendine kararlar alıp sorumluluk taşıyabilen ve bağımsızca davranabilen bir yetişkin olma şansına sahiptirler.

6-Eşitlikçi ve Demokratik Tutum:

Çocuklarına karşı demokratik tutuma sahip anne-babaların, onların davranışlarını daha akılcı şekilde yönlendirdiği söylenebilir. Bu tutuma sahip anne-babalar, çocuklarını ayrı bir kişi olarak kabul edip onlara değer vermekte ve bağımsız bir kişilik geliştirmelerini teşvik etmektedir(Kulaksızoğlu,1998:103).

Nitekim Varış'ın (1968:131) bulguları da yukarıda anne-baba davranışlarının çocuk üzerindeki olumsuz etkileri bağlamında değinilen saptamaları destekler niteliktedir. Varış'a (1968) göre ;

1-Ülkemizde yetişkinlerin daha çok toplum değerlerine zıt davranışları suçlarken, ABD'de daha çok günlük yaşantıda gösterilen beceriksizlikler; hoş karşılanmamaktadır.

2-Ülkemizde ergenin sevilip sayılmasında kişilik özellikleri rol oynarken, ABD'de bireyin sosyal yaşantısında destekleyen, kuvvet veren, amacına yönelten grup yaşantısında maddi unsurların ve içinde doğduğu ailenin sosyo-ekonomik statüsünün rol oynadığı görülmüştür.

3-Belli bir kültürde ergenin karşıt cinsle ilişkilerinde ve uyumunda o kültürde bireylerin karşıt cinsle aradıkları özellikler önemli yer tutar. Çünkü genel olarak birey uyumunda karşıt cinsin ölçülerine de değer verir.

Toplumumuzda çocuğun ele alınış ve çocuk yetiştirme tutumlarımız konusundaki ileri sürülen fikirlerde ortak noktalar çocuğa karşı geleneksel tavır alışların baskılı ve kısıtlayıcı olduğu, kızların daha çok boyun eğecek bir kimlik geliştirdikleri, erkek çocuklara aile içinde daha çok değer verildiği şeklindedir.

Geleneksel aile yapımız ataerkil geniş ailedir. Ataerkil aile düzeni içinde çocuğa düşüncelerini serbest şekilde ifade etme imkanı tanınmamaktadır. Söz hakkı verilmeyen çocuğun kendisinin değersiz olduğu duygusuna kapılacağı ve etrafına karşı ilgi duymayacağı, kişisel girişimde bulunmaktan ve sorumluluk almaktan çekineceği ileri sürülen ortak noktalar arasındadır (Kulaksızoğlu, 1998:109). Bunların yanında geleneksel aile yapımızda çocukların anne-babaların

isteklerini soru sormadan kabul eden bireyler olarak yetiştirildiklerini, bu şekilde yetişen çocukların ileride girişimci duygulardan yoksun olacağına işaret edilmektedir (Geçtan, 1993:41). Geleneksel aile tavrının yansımalarının görülebileceği geleneksel eğitim anlayışında da ölçülülük ve kısıtlılık belirgindir, bireyler girişken değildir ve karar veremezler, çocuklarda bağımsızlık ve kendine güvenme yerine uslu olma ve boyun eğme ödüllendirilir, (Yörükoğlu, 1983:134).

Atılgnalık

Birey içinde yaşadığı toplumla, fizyolojisiyle ve duygusal özellikleriyle bir bütündür. Bireyin gerek sosyal, gerekse ruhsal olarak sağlıklı diye nitelendirilebilecek davranış örüntülerini sergileyebilmesi için, kişiler arası etkileşim ve iletişimde bazı ön koşullara ihtiyacı vardır. İnsanlar kendilerini ifade ederken üç ana davranışta bulundukları söylenebilir. Bu davranış türleri bir yelpaze üzerinde bir uçta çekingenlik, diğer uçta saldırganlık ve ortada atılgnalık olmak üzere yerleştirilebilir.

Bu kavramlardan *çekingenlik*, bireyin duygu, inanç, düşünce gibi kendine özgü unsurları yansıtmada yetersiz olması; hakları başkaları tarafından çiğnendiğinde buna karşı koyamaması ve kendini savunamaması olarak tanımlanabilir:

Yelpazenin diğer ucundaki kavram olan *saldırganlık* ise şöyle tanımlanabilir. Bireyin haklarını korumada, düşüncelerini ve inançlarını genellikle dürüst olmayan uygunsuz ve diğer bireylerin haklarını çiğneyerek ifade etme biçimidir. Bu iki tip davranışı sergileyen insanlar duygularına karşı dürüst olmadıkları için gerek sosyal gerekse özel yaşamlarında tatmin olamazlar. Çevrelerinde de seilmeyen, saygı duyulmayan kişiler durumuna gelebilmektedirler. Bu da kişinin kendine saygısını ve güvenini azaltır, yalnızlık ve değersizlik duygularına kapılmalarına yol açmaktadır. Özetle şunu diyebiliriz ki, çekingen ve saldırgan davranışlar uyumsuz davranışlar kapsamına girmektedir.

Yelpazedeki üçüncü kavram ise atılgnalıktır. *Atılgnalık*, bireyler arası iletişimin kurulmasında olumlu ve sağlıklı davranış biçimidir. Kavramı şöyle tanımlayabiliriz: Bireyin haklarını korumada, düşüncelerini, duygularını ve inançlarını, doğrudan, dürüst, uygun yollarla ve de başkalarının haklarını gözeterek ortaya koyma biçimidir, (İnceoğlu ve Aytar, 1987:23).

Bu üç tür davranış şu örnekle ifade edilebilir; diyelim ki bir kuyrukta sıra bekliyorsunuz. Önünüze izinsiz olarak birisi geçtiğinde, eğer kızdığınız halde sesinizi çıkarmazsanız, çekingen davranmış olursunuz; eğer bu kişiyle kavga

etmeye başlarsanız saldırgan davranmış olursunuz; eğer bu kişiye kuyruğun sonuna geçmesini uygun bir dille söylerseniz atılğan davranmış olursunuz. Buradaki atılğan davranışın aynı zamanda spontan olduğunu da düşünebiliriz (Dökmen, 1995:25).

Kişilerin toplum yaşantısındaki davranış örüntüsünü önemli şekilde etkileyen faktörlerden biri kişinin atılğanlık biçimidir. Sağlıklı iletişimin temeli olarak kabul edilen atılğanlık veya güvenli davranış, kişinin duygu, ilgi, düşünce ve isteklerini doğrudan, içtenlikle ve açıkça anlatımını içerir.

Başka bir biçimde atılğanlık, kişisel hakların, duygu ve düşüncelerin sosyal açıdan kabul edilebilir tüm ifade biçimi olarak tanımlanmaktadır. Kişinin toplum içinde kendisini ortaya koyma becerisi olarak değerlendirilebilecek bir kavram olarak atılğanlık, bireylerin ilişkilere sağlıklı katılması için temel bir yaklaşım olduğu kabul edilmektedir.

Bireyin kendisini ifade edebilme biçimi olarak tanımlanabilen atılğanlığın kişinin çevresiyle olan ilişkilerinde en önemli belirleyicilerden olduğu kabul edilebilir. Atılğan öğrencilerin amaçlarını daha açık ve belirgin bir şekilde ortaya koydukları gibi kızgınlık ve saldırganlıklarını da ifade etme bakımından daha açık oldukları değerlendirilmiştir. Ayrıca atılğanlığın içten denetimli olma, benlik saygısı gibi diğer kişilik özellikleri ile ilişkileri olduğu kabul edilmektedir.

Atılğan davranış biçimi *insan ilişkilerinde eşitliği gözetir* ve gereksiz endişelerden arınmış bir şekilde *kendi çıkarlarımız doğrultusunda hareket edebilmemizi, kendimizi savunabilmemizi, duygularımızı dürüstçe ve rahatlıkla ifade edebilmemizi ve başkalarının haklarını çiğnemedi, kendi haklarımızı kullanabilmemizi* mümkün kılar. Şimdi bu öğeler daha ayrıntılı olarak değerlendirildiğinde:

- *İnsan ilişkilerinde eşitliği gözetmek*; ilgili insanları eşit görmek, zayıf olan tarafı kişisel güçle donatarak güç dengesini sağlamak herkesin kazanmasını mümkün kılmaktadır.

- *Kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmek*; kariyer, ilişkiler, hayat tarzı, zaman programlama ile ilgili kararlar verebilme, sohbetler başlatma ve etkinlikler planlama, kendi düşüncesine güvenme, hedefler belirleme ve onlara ulaşmak için çaba gösterme, insanlardan yardım isteme ve sosyal etkinliklere katılma anlamına gelmektedir.

- *Endişe duymadan kendini savunmak*; hayır diyebilmeyi, zaman ve enerji ile ilgili sınırlar koymayı, eleştirilere, küçümsemelere ve öfke krizlerine tepki göstermeyi, bir fikri ifade etmeyi, desteklemeyi veya savunmayı kapsar.

- *Duyguları dürüstçe ve rahatlıkla ifade etmek*; karşıt bir görüşü dile getirebilmek, öfkeyi dışa vurma, arkadaşlık veya ilgi göstermek, korku ve endişeyi kabul etmek, spontane davranmak ve bütün bunların hepsini rahatça yapmak demektir.

- *Başkalarının haklarını çiğnememek* ise, yukarıdaki kişisel hedeflere, başka insanların eleştirisine maruz kalmadan, onlara zarar vermeden, onları korkutmadan, manipüle etmeden ulaşmak anlamını taşımaktadır.

- Son olarak, *Haklarını kullanmak* ise; bir vatandaş, bir tüketici, bir örgüt, okul ya da çalışma grubu üyesi ve sosyal olaylara görüş belirtmek için katılan bir katılımcı olarak değişiklik için uğraş vermek, kendinin ve başkalarının haklarına yapılan saldırılara tepki göstermektir.

Bu tanımın bütün öğelerini bir araya getirdiğimizde, atılğan davranmanın, hayatımızdaki diğer insanlara değer veren olumlu davranışlar bütünü olduğunu görmekteyiz, (Alberti ve Emmons, 1998:42).

Şu halde atılğan davranışların on önemli özelliği şöyle sıralanabilir.

1-Kendini ifadeye dayalıdır.

2-Başkalarının haklarına saygı göstermektedir.

3-Dürüstlüktür.

4-Doğrudan ve kesindir.

5-Bir ilişkide ilgili her iki tarafın eşitliğine ve yararına güdümlüdür.

6-Duyguların, hakların, gerçeklerin, görüşlerin, ricaların ve sınırların söze dökülmesidir.

7-İletilmek istenen mesaj için göz teması, ses, vücut duruşu, yüz ifadesi, el ve vücut hareketleri, mesafe, zamanlama, akıcılık ve dinleme gibi dil dışı öğelerden yararlanmaktır.

8-Evrensel değil, kişi ve duruma uygundur.

9-Toplumsal sorumluluk üstlenmektir.

10-İnsanın doğasında yoktur, öğrenilir.

Kişinin davranışlarını etkileme açısından geniş bir etki alanına sahip olan atılganlık konusunda ülkemizde yapılmış olan çalışmalar ilgili literatür kısmında görüleceği gibi çok sınırlıdır.

Atılgan Davranışın Öğeleri:

Atılgan davranışın sistematik olarak gözlenmesi, bir çok davranış bilimcisinde, atılganlık eylemini oluşturan öğelerin var olduğu sonucunu doğurmuştur. Bu öğeler şöyle özetlenebilir:

- *Gözle iletişim:* Kişiyle konuşurken, onunla etkili iletişim kurabilmek ve söylenenlerin içten olduğunu anlatabilmek için, o kişiye doğrudan doğruya bakmak gereklidir

- *Vücudun Duruşu:* Kişiyle konuşurken doğrudan doğruya onun yüzüne bakılır, dik oturulur, onunla, ilgilendiği ortaya konur yollanan mesajlar daha anlamlı olur.

- *Jestler:* Uygun jestlerin anlatılanlara eşlik etmesi mesajı daha anlamlı kılar.

- *Yüz İfadesi:* Öfkesini anlatmak isteyen birini bunu gülerek ifade ettiğini gördünüz mü ? Bu olmaz. Davranışın atılgan olabilmesi için yüz ifadesinin de yollanan mesaja uyum göstermesi gerekmektedir.

- *Ses Tonu:* Fısıltı şeklindeki monoton bir ses istenileni anlatmaya nasıl yetmezse, bağırmakta diğer kişiyi savunmaya ittiği için atılgan olmak istenildiğinde birey ses tonunu iyi ayarlamalıdır. Konuşurken kendine güvendiğini ileten, ancak üstünlük kurmayan bir ses tonu ile konuşmak gerekir.

- *Zamanlama:* Duraksama atılganlığın etkisini azalttığından, genellikle (spontan) kendiliğinden anlatım amaç olmalıdır. Ancak uygun bir zamanı seçmede yargı gereklidir.

- *İçerik:* Ne söylenildiği önemliyse de, nasıl söylenildiği yani mesajın iletilme biçimi çok daha önemlidir. Bu nedenle mesajı yollarken karşıdaki kişiyi savunmaya itmeden, bireyin kendini ifade etmesi gerekmektedir,(Voltan-Acar,1984:204).

Atılganlık ve Kültür :

Her toplumun kendine ait bir kültürü, düşünce ve hissetme özelliği, hedefi, tavır alışları vardır. Bireysel davranışlarımızın çoğunda, yaşadığımız çevredeki hakim kültürün yansıması vardır. Yemek yeme biçimi, temizlik alışkanlığı, giyim tarzı, dili kullanma ve konuşma biçimi, çalışma ve zaman kullanma biçimi, dini inanışlarımız ve kalıp yargılarımız hep kültürümüzün etkisinde kalır.

Birey içinde yaşadığı toplumun standartlarını benimser. Konuyu teorik açıdan ele aldığımızda, Avrupa'daki Türklerin sosyal bir değişimle yüz yüze oldukları ve bu değişimin insanları düşünme tarzı, davranış şekilleri, giyim ve

kuşam biçimleri gibi sosyal ve kültürel boyutlarda ortaya çıktığı görülmektedir. Sosyal ve kültürel değişmeye etki eden faktörlerin başında, hiç şüphesiz insanların içinde bulundukları koşullar gelmektedir. Yani, zaman, çevre ve insan üçlüsü değişimin birimleridir (Güngör, 1991: 6).

Kendini ifade etme arzusu bireysel bir gereksinim olmakla birlikte, bireylerarası ilişkilerde atılganlık batı toplumlarının özelliğidir. Bunu daha iyi ifade edebilmek için birkaç kültürel genelleme yapmak gerekmektedir:

Asya toplumlarında, grup üyeliği (aile, klan, çalışma grubu) ve “saygınlık” çok değerlidir. Bir birey için, kendini nasıl gördüğü değil, başkalarının onu nasıl gördüğü önemlidir. Kibarlık temel özelliklerden biridir ve iletişim, sanki, yüz yüze gelmekten veya karşıdaki insanı kırmaktan kaçınırcasına dolaylıdır. Atılganlık, yani batı toplum kültürüne göre kendini dolaysız ifade etme, geleneklere değer veren kültürlerce uygun davranış tarzı değildir. Ancak, çoğu genç insan ve işleri gereği Avrupa, A.B.D. ile temasta olanlar daha temassız, gayri resmi ve atılgan davranışlar sergilemektedirler. Kimble, Marsh ve Kıska (1984) Üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarında, etnik gruplara göre Anglo-Amerikalıların daha yüksek atılganlık seviyesine sahip olduklarını bildirmişlerdir. Ayrıca yaşça büyük Üniversite öğrencilerinin ve ailenin ilk çocuğu olan öğrencilerin atılganlıklarının daha yüksek olduğu da tespit edilmiştir (Aydın, 1991: 25).

Furham (1979), yaptığı çalışmada üç alt kültür içinde atılganlık farklılıklarını ve her kültür içinde atılganlık kavramının çok yönlülüğünü araştırmıştır. Güney Afrika da üç değişik alt kültürden gelen kadın gruplarını incelemiş ve bunlar arasında önemli farklılıklar bulmuştur. Avrupalıların atılganlık da en az zorluk ifade ettiği Hintlilerin en çok zorluk çektiği ve Afrikalıların iki grubun arasında olduğunu bulmuştur.

Carmona ve Lorr (1992), Amerikalı ve Şili üniversite öğrencilerinde atılganlığın dört boyutunu karşılaştırmıştır; Sosyal atılganlık, haklarını savunma, bağımsızlık ve yönlendiricilik. Amerika ve Şilili üniversite öğrencilerinde

atılganlık boyutlarında güçlü bir benzerlik bulunmuştur. Bu aynı atılganlık boyutlarının Amerika ve Şili Üniversite popülasyonunda ölçülebileceğini göstermiştir.

Florian, Zernitsky ve Schurka (1987) İsrail'deki Arap ve Yahudi öğrencilerinin atılganlık davranışlarını incelemişlerdir. Bulgular Arap deneklerin sosyal durumlarda hem daha kaygılı hem de daha az atılgan olduğunu göstermiştir. Bu bulgular Furham (1979), Fukuyama ve Greenfield'in (1983) bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. Yani atılganlık kültür bağımlı açıklanması gereken bir kavramdır.

Latin ve İspanyol toplumlarındaki birçok birey ve alt grup "maçoluk" nosyonunu o kadar önemsemiş ve vurgulamışlardır ki, bizim tanımladığımız gibi atılganlık özellikle erkekler için uysallık ile eş değer görülmektedir. Bu gibi durumlarda, erkekler için kendini ifade etmek güç gösterisi anlamını taşımaktadır. Belki de atılganlığa en çok ihtiyacı olan kişiler, kendini ifade etmeyen, geleneksel olarak değer vermeyen kültürlerden olan bireylerdir. Dünyamız küçüldükçe, şu andaki ve gelecekteki uluslararası ilişkiler masanın her iki tarafındaki insanların daha açık ve doğrudan iletişim kurmasını ve bunun daha ciddi bir eşitlik anlayışına dayanmasını zorunlu kılacaktır. Birey içinde yaşadığı toplumun kültürel özelliklerini taşır. Bu özelliklerin bazıları aile tarafından bireylere aktarılır. Bu nedenle eğitim sistemi ve aile yapılarının davranışların kazınılmasındaki etkinliğe bakmak gerekecektir.

Eğitim Sistemi ve Atılganlık :

Eğitim süreci içerisinde birey davranış değişikliği gösterir. Bu süreç içinde ki davranış değişikliği eğitim sistemine göre farklılık göstermektedir. Eğitim sistemleri geleneksel ve çağdaş sistemler olmak üzere ele alınmaktadır.

Geleneksel eğitim sisteminde (öğretmen merkezli) öğretmenin görevi, belli bir gelişim düzeyinde olduğu bir grup öğrenciye, sınıf bütünlüğünü içine alan

bir disiplin içinde, belli bir konu alanıyla ilgili bilgi, beceri ve tutumu kazandırmadır. Öğretmenin tüm dikkati konu,yöntem ve sınıf disiplini üzerinde toplanmaktadır, çünkü iyi öğretmen için geleneksel ölçütler bu üç yönde beceri sahibi olma üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Çağdaş eğitim sisteminde (öğrenci merkezli) ise “öğretme yerine öğrenme” söz konusudur. Bu yaklaşımda bilgi, beceri, tutum ve davranış edinme süreci öğreticinin değil öğrencinin denetimi altında gerçekleşmektedir.

Bu yaklaşımın nedeni, öğrenme olgusunun ancak öğrencinin öğrenme enerjisinin harekete geçmesi, onun ilgi alanına hitap edilmesi, öğrencinin öğrenme profiline uygun şekilde dolayısıyla da öğrencinin denetimi altında sürmesi halinde meydana gelebilmesi gerçeğidir(Titiz,1998:12).

Öğrenciyi merkez alan eğitim sisteminde öğretmen-öğrenci ilişkisinin temelinde insana saygı, içtenlik(dürüstlük) ve empatik anlayış ilkeleri yatmaktadır.

Öğretmenin en önemli karakteristik özelliklerinden biri, her öğrenciyi insan oluşu nedeniyle başlı başına bir değer olarak görme niteliğidir. Bu özellik kişi davranışlarından dolayı değerli görmeden çok, sadece onu bir insan olarak değerli görme tutumunu ifade eder. Yani hiçbir şarta bağlı olmayan, sadece insanı insana özgü nitelikleriyle kabullenebilmedir. Bu saygı duygusu, onu incitmeden, ona zarar vermeden, kişilik bütünlüğünü bozmadan, olduğu gibi kabullenmedir.

Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde içtenlik ve dürüstlük öğretmenin öğrencileriyle olan ilişkilerinde kendi gerçek duygularını yaşamaya, doğru olan davranışı onaylaması, doğru olmayanı onaylamamasına dayanır.

Etkili bir öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştırıcı en önemli niteliklerinden biride empatik anlayıştır. Bu ,bir öğretmenin kendini öğrencisinin yerine koyarak olaylara ve olgulara onun baktığı gözle bakabilmeyi gerektirir.

Burada öğrencinin öğrenme eylemine katılması onu cesaretlendirir,teşvik eder, kendisini serbest bir biçimde ifade etmesi öğretmen

davranışlarının baskıcı değil, öğrencinin kendisini ifade etmesine zemin hazırlayıcı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Genel olarak bu iki yaklaşım dikkate alındığında gerek bireyler arası , gerekse grup içinde sergilenen davranışların atılğan, saldırgan veya pasif olmasında almış olduğumuz eğitim sisteminin etkisi olduğu söylenebilir.

Aile Yapıları ve Atılğanlık:

Avrupa’da aile içi ilişkiler incelendiğinde üç tarihsel dönemden söz edilebilir.

1-Anaerkil Dönem

2-Babaerkil Dönem

3-Eşitlikçi Dönem

Bugün pek çok batı ülkesinde cinsiyet rolleri konusunda eşitlikçi görüşü temel alan yeni fikir ve uygulamaların her geçen gün daha da arttığı görülmektedir. Demokratik toplumun en temel ilkesi olan eşitliğin, toplumun temeli olan cinsiyetler arası rollerden başlayarak hem iş alanında hem aile içi ilişkilerde giderek yaygınlaşması, demokratikleşme sürecini hızlandıran ve demokrasinin bir hayat tarzı olarak benimsenmesinde rol oynayan temel bir faktör olarak görülmektedir (Sayın, 1990). İnsan toplumlarının temel bir kurumu olarak evrensel bir nitelik taşıyan aileyi bireylerin karşılıklı hak ve ödevlerle birbirine bağlı olduğu, ortak amaçlar çerçevesinde birleşmiş insanlardan oluşan bir birlik olarak da tanımlayabiliriz.

Gençlerin kişilik kazanmasında ve eğitiminde en büyük kurum ailedir. Çocuk, telkine en elverişli çağlarını ailesinin yanında geçirir. Aile çocuklara tavır ve davranışlarında, konuşmalarında, hem örnek olur, hem de onlara en güzel alışkanlıkları kazandırır (Seçmez, 1992: 72).

Aile, içinde bulunduğu toplumun kültür özelliklerini aile bireyleri toplumun kültürel özelliklerini yansıtır. Aynı zamanda aile bireyleri toplumun kültürel özelliklerini nesilden nesile aktarılmasını sağlar.

Ailenin en önemli işlevlerinden birisi çocukların bakımının ve eğitimlerinin sağlanmasıdır. Ailenin çocuğun ruhsal ve bedensel açısından olumlu gelişmeler sağlayan temel bir kurum olduğuna bir çok yazar tarafından işaret edilmiştir (Koptagel, 1981:37-44, Yavuzer, 1981:45-51, Yörükoğlu, 1983:93-98). Çocuğun doğması, büyümesi ve gelişmesi anne babaya yeni görev ve sorumluluklar yükler. Aile, yaşamımızdaki en temel sosyal kurumdur. Kalıtsal özelliklerimizi aileden aldığımız gibi ilk toplumsal davranışlarımızı da ailede kazanırız. Çocuğun çok yönlü olarak gelişmesinde hem aile içi bireyler arasındaki ilişkiler hem de çocuğa sağlanan deneyim olanakları önemli bir yere sahiptir(Oktay, 1991:75).

Konuya ülkemiz açısından değerlendirdiğimizde bizde aile yapısı, ailedeki bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerini etkilemekte ve anne-babanın çocuk yetiştirmede benimsedikleri tutum ve davranışlarını belirlemektedir (Kulaksızoğlu, 1985:23).

Türk toplumunda içinde yaşayan evli çift sayısı, aile içi ilişkiler, görev ve yetki dağılımı gibi özellikler açısından dört temel aile yapısından bahsedilmektedir. Bunlar, çekirdek aile, ataerkil aile, geçici geniş aile ve parçalanmış ailedir (Timur, 1972:27).

Başaran (1985:153) Türk ailesinin denetiminin babanın elinde olduğu ataerkil (geleneksel) bir yapıya sahip olduğunu ve bu özelliğiyle çocukların aile yönetimine katılma ihtimalinin de düştüğünü vurgulamaktadır. Öte yandan geleneksel olarak babaların çocuklara ve gençlere karşı sevgisini belli etmeyen, sert ve baskılı bir kişi olduğu, annenin ise görünüşte sevecen ve koruyucu olup gerçekte çocuklarıyla ortak ve bağımlı bir yaşam sürdüğü belirtilmektedir (Köknel, 1979:44).

Atılganlık Eğitimi:

Salter tarafından geliştirilen bu tekniğin dayandığı temel sayılı, insanların duygu düşüncelerini açıkça ifade edemedikleri ve birbirlerine sahte davrandıkları sayılısıdır. Atılganlık eğitimi programa katılan kişilere etkili

iletişimi engelleyen davranış biçimlerini belirleyip bilgilendirir (Whiteheat,1994:3).

Atılganlık eğitiminde danışman danışanı, duygularını açıklamaya, istediklerini açıkça ifade etmeye teşvik eder ve istenilen davranışları gösterdikçe onu pekiştirir (Karahana ve Sardoğan, 1994:65).

Wolpe (1958) kendine güvenli bir biçimde davranan bireyin ilişkilerinde daha etkin olacağını ve bu nedenle sorunu daha az olan, daha doyumlu ilişkiler geliştireceğini ve kaygısının daha az olacağını ileri sürmektedir.

Atılganlık eğitimi, insanlar arası ilişkilerde duyulan endişelerde tercih edilir. Alçak gönüllü ve çekingen kişiler sahip oldukları tek şeyin kötü duygular olduğunu, zira duydukları endişe nedeniyle kendi haklarını savunamadıklarını göreceklardır. Bununla beraber, atılganlık eğitim, yalnızca mütevazı ve çekingen kişiler için değildir. Çok sık olarak uygunsuz yere kızan kişiler de Atılganlık Eğitiminden faydalanabilirler.

Günümüzde iletişim sorunları gerek aile ve okulda, gerekse iş yaşamında gittikçe artma eğilimi göstermektedir. Rahat konuşamamak, duygu ve düşünceleri açıkça söyleyememek, yaş ve mevkice daha büyüklerle rahat konuşamamak, bir arkadaş grubuna girememek, karşıt cinsle arkadaş olamamak, bu sorunların başlıcalarıdır.

Bu sorunlardan hareketle atılganlık eğitim programları kişiler arası ilişkilerde çekingen ya da saldırgan olan bireylere yardım etmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu eğitim programı ile atılganlık öğrenilebilir. Atılganlık eğitim programı bireysel ya da gruplar halinde rehberlik bürosunda ve eğitilmiş olan Okul Rehber Öğretmeni ve Uzmanlar tarafından uygulanabilmektedir.

Atılgnlık Eğitiminin İçeriğı:

Atılgnlık eğitimi yedi alt başlıktan oluşmakta ve sekiz oturum sürmektedir. Atılgnlık eğitimi konuları aşağıdaki gibidir:1

- Atılgn, saldırgan ve çekingen davranışları ayırt etmek.
- Başkalarının olduğu kadar kendi haklarımızı tanımlamak, kabul etmek ve saygı duymak.
- Heyecanı azaltmak.
- Etkili kişiler arası ilişkileri geliştirmek.
- Anlamlı ve yakın ilişkiler kurmak.
- Sözsüz davranış becerilerini geliştirmek .
- Düşünce, duygu ve inançları etkilice ifade etmek (Çulha ve Dereli, 1997:124). Araştırmamızın kavramlarından biriside "Yurt Dışı Yaşantısı"dır, bu konu üzerinde durmak yerinde olacaktır.

Dış Göçün Öyküsü :

Uluslararası işçi gücü göçü hareketi yeni ve çağımıza özgü bir olay değildir. Örnekleri tarihin ilk çağlarından beri görüle gelmektedir. Tarih boyunca çeşitli etkenlere bağlı olarak ortaya çıkmış, ve çeşitli şekilleri görülmüştür. Bu olay önümüzdeki devirlerde de devam edip gidecektir. Uluslar arası işçi gücü göçü hareketinin bir parçası olan Türkiye'den yabancı ülkelere işçi gücü göçü olayı da orta dönemde devam edecek ve görülebilir bir perspektif içinde de sosyal ekonomik kültürel ve hatta politik etkilerini hissettirecektir (Aşkun, 1980: 220).

Araştırmacılar terk edilen çevre ile göç edilen çevre arasındaki farklılığa ve benzerliğe bağlı olarak, bireylerin uyum süreleri ve sorunlarının artabileceği yada azalabileceği görüşünde birleşmektedirler. Yer değiştirme süreci, çevre ile tam bir bütünleşme sağlandığında tamamlanabilmekte bu durum ancak üçüncü nesilde meydana gelmektedir.

Ülkemizdeki insanlarımızın kitlesel olarak Batı Avrupa Ülkelerine çalışmak için gitmelerinin başlangıç tarihi olarak genellikle Almanya Hükümeti ile imzalanan 31 Ekim 1961 tarihli "Türk-Alman İşçi Mübadele Antlaşması"nın yürürlük tarihi kabul edilir. Almanya ile imzalanan bu ikili antlaşmayla işçi mübadele şartlarını düzenleyen antlaşmalar imzalanmıştır. Avusturya, Belçika ve Hollanda ile 1964'de; Fransa ile 1965'de İsveç, İsviçre ve Avustralya ile 1967'de yapılan antlaşmalar bunların arasındadır. En çok Türk İşçisi vatandaşı bulundurması bakımından Almanya birinci sırayı almaktadır (Kılıçkaya, 1988:2).

Bu göçün ana nedenleri, hızla endüstrileşen bölgelerde meydana gelen işgücü gereksinimini ve ekonomik zorluklar içinde olan bölgelerde ekonomik ve sosyal yaşam şartlarının iyileştirilmesi ihtiyacıdır.

Uluslararası Çalışma Örgütü' nün (ILO) son verilerine göre, Batı Avrupa Ülkelerindeki yabancı işçi ailelerinin 4.5 Milyon çocuğu bulunmakta ve her yıl 200.000 göçmen işçi çocuğu dünyaya gelmektedir (Yavuzer, 1992:217).

Konuya ülkemiz açısından baktığımızda, yurt dışında çalışan işçilerin çocukları ile ilgili sorunlarının dört boyutta incelenebileceğini görmekteyiz:

a-İşçilerin yurt dışında doğan çocuklarının sorunları,

b-Sonradan yurt dışına götürülen çocukların sorunları,

c-Yurt dışında çalışan işçilerin yurtda kalan çocuklarının sorunları,

d-Yurda kesin dönüş yapan işçilerle gelen çocuklarının ülkelerinde karşılaşılabileceği sorunlar.

İlk göçmen işçileri en az kaynaşarak, yabancı çevrede benliklerine daha sıkı sarılarak ayakta durmaya çalıştılar. İkinci kuşak, iki kültür çatışması arasında kendine yeni bir kimlik bulmaya çalışmaktadır. Yani her iki kültürün bileşimi olmayan bir alt kültür içinde yaşıyorlar (Yörükoğlu, 1992: 233).

Çalıştıkları ülkelerin sanayisine ve Ekonomisine önemli katkıları bulunan ve ülkemizin ekonomik kalkınmasında büyük payları olan yurt dışındaki işçilerimiz, dili, dini, kültürü, örf ve adetleri farklı olan bir toplum içinde yaşamaktadırlar. Bu nedenle çeşitli sorun ve güçlüklerle karşı karşıya bulunmaktadırlar (Ultanır, 1992: 3). Kişinin yeni çevresini tanıma ve onun aktif bir elemanı haline gelme süreci üç aşamalıdır: gözlem, katılma-girme evresi, kabullenme ve sorunlar çözme evresi. Dış ülke ile ilk karşılaşma heyecan verici olmaktadır. İlk heyecandan sonra günlük problemler ön plana çıkmaktadır. Bu güçlüğü başında uyum sorunu gelmektedir. Uyumu etkileyen en önemli faktörden birisi de kişilik faktörüdür. Dış ülke yaşantısında o toplumun hayatının seçici algı yoluyla hangi alanında çevre arıyacağı, dili bilme düzeyi beklentileri hangi tür insanlarla anlaşabileceği, gelineen ülke kültür değerlerini ve insanlarını algılayış biçimi ve onlara tepkileri onun uyum gücünü etkileyen olgulardır, (Hesapçıoğlu ve Çağlar,1991:28).

Uyum sorununun bir başka nedenide Türk işçileri kendilerini yaşadıkları toplumdan soyutlamış olmalarıdır. Bu soyutlamanın nedenleri şunlardır : İşçiler kendilerine tanınan hak ve olanaklardan haberdar olamayışları, mesleki kalitelerinin ve statülerinin düşüklüğü nedeniyle hor görülmeleri, ikinci sınıf insan oldukları duygusuna kapılmışlardır. Ayrıca bunlara değişen dünyası, annenin çalışması, çocukların başı boş olmaları, tanıdık olmayan komşular vb. nedenlerin yanında ; yurt dışındaki işçi ailelerinin çocuklarında görülen ortak bir sorun, kültür çatışması sonucu meydana gelen “kimlik bunalımı”dır. Küçük yaşlarda yabancı ülkelere giden çocuklar, kendi dil, din ve kültürünü özümlemeden bir başka dil ve kültür modeliyle karşı karşıya kalmaktadır (Yavuzer, 1992: 218).

Söz konusu çocukların kendi dilini konuşamamasında iki ihtimal söz konusudur. Bunlardan birincisi, anne-babanın kendisiyle yeterince ilgilenmemesi nedeniyle yaşadığı ülkenin dil ve kültürünün yoğun bir şekilde etkisinde kalması dolayısıyla kendi ana dilini ve kültürünü tanıma imkanı bulamamasıdır. Bir başka olasılık da, kendi ana dilini bildiği halde, konuşmaması durumudur. Bunun da en

büyük nedeni, yakın çevresiyle ilişkisini sağlıklı bir biçimde sürdürebilme ve bulunduğu toplum içinde bir statü sahibi olma arzusudur.

Yurt dışında çalışmak için giden anne ve babalar, kültür şokuna uğramaktadırlar. Bu durumda kendi uyum sorunlarını aşmaya çalışırken, diğer yandan çocukların sosyalleşmesi problemiyle yeterince ilgilenememektedirler. Bilindiği gibi çocuğun sosyalleşmesinde ailenin etkisi kadar arkadaş grubunun da etkisi söz konusudur. Özellikle bu sorun yurt dışındaki işçi çocuklarımız için olumsuz etkiler meydana getirmektedir. Çünkü çocuk sabahleyin okula gittiğinde, yabancı arkadaşlarıyla diyaloga girer, eve döndüğünde ise anne ve babası hala işte olabilmektedir. Hatta ebeveynini evde görse bile çalışıp yoruldukları için gerekli ilgiyi gösterememektedirler. Çocuk ebeveyninin etkisinden öte arkadaş grubunun etkisinde kalmakta ve dolayısıyla aile, çocuğun sosyalleşmesinde görevini tam olarak yapamamaktadır (Sezgin, 1991:114).

Yurt dışı yaşantısı geçiren ergenlik çağındaki bu çocuklar dış göç yaşantısının etkisiyle iki farklı kültürün değerlerinin arasına sıkışmış durumdadır. Kişiliğin gelişmesinde değerlerin önemli bir rolü olup bunlar bireylerin ait olduğu kültüre bağlı olarak değişirler. Her kültürün kendine özgü değerleri ve davranış biçimleri vardır. Yaşanılan kültürün değerleri toplumsallaşma süreci ile kişiliği etkiler.

İki farklı kültürün değer ve normlarına uyabilme bocalaması içinde, ana-babaları ile uzlaşamayan, gittiği ülkenin dil ve kültürünü öğrenme çabaları içinde bulunan bu çocukların horlanan ve alay edilen bir durumda oldukları da düşünülebilir. Ayrıca yurda geri döndüğünde arkadaş ve akranlarınca yadırganıp, anlaşılamamaları, önceki ve sonraki toplumların değerlerini karıştırarak anlamsız davranışlarda bulunmaları sonucunda çevrelerine uyumsuzluk göstermeleri beklenebilir (Yörükoğlu, 1983).

Türkiye'ye döndüklerinde her ergen gibi içinde bulundukları gelişim döneminin yarattığı, hızla gelişen bedenlerine uyum sağlama, toplumda kabul gören değer ve kuralların neler olduğunu öğrenme, kendi kimliklerini oluşturma,

gelecekte ne olacaklarına karar verme çabaları içinde bulunmaktadırlar (Tufan, 1987).

Geri Dönenler:

Genel olarak yurda geri dönmüş Türk işçileri ve aileleri için söylenebilecek olgu, Türkiye’ de sosyal statülerinin ülkeden ayrılmadan önceki duruma nazaran değişikliğe uğradığı ve daha yüksek sosyo- ekonomik düzeye ulaştıklarıdır. Göçün diğer bir etkisi büyük aile tipinden çekirdek aile yapısına geçişte görülmektedir. Batı Avrupa’da değişik toplumsal koşullara ayak uydurmak zorunda kalan Türk aileleri, Türkiye’ye döndüklerinde Avrupa’da benimsedikleri yeni aile yapısını, tüketim alışkanlıklarını ve yaşam standartlarını sürdürmektedirler. Avrupa türü yaşam ve bunun yaşattığı sosyal ve kültürel değerler, Türk işçileri ve aileleri tarafından akraba, komşu ve yakın çevrelerine aktarılmışlardır. Araştırmalar aynı zamanda geri dönen Türklerin, Almanya’dan birçok sosyo- kültürel ve siyasi değerleri birlikte getirdiklerini işaret etmektedir. Örneğin, sosyal refah, insan hakları, saygı, temizlik, yeterli ücretler, mantıksal çerçevede özgürlük ve ülkenin siyasi, kültürel ve ekonomik yaşamına tam katılım.

Kamuoyuna göre geri dönenler yanlarında yeni bir kültür , batılı düşünme tarzı ve giyimde yeni modalar getirirken, aynı zamanda iki kültür arasında kalmanın sorunlarını yaşamakta, ancak toplumun diğer kesimlerine oranla daha serbest sosyal davranışlar sergilemektedir (Şen ve Koray, 1993: 88).

Taşan (1996 : 108) , geleneksel toplumlarda hakim karakter olarak ortaya çıkan sosyal kimliğin yerini, toplumsal değişme sürecinde grup dinamiklerinin ön plana çıkması sebebiyle grup kimliğine bıraktığını ; Batıdan uzun süreli etkileşim sonucunda yer yer kimi işçilerde bireysel yargılamaya ağırlık veren bireysel kimlik eğilimlerinin oluştuğunu, insanlara karşı daha demokratik ve hoş görülü yaklaşımlar, içinde yaşadıkları ülkenin toplumsal düzenine uyma süreci ve bir bakıma yeniden sosyalleşme, ülke sorunlarıyla olumlu / eleştirci tutumlar sayılabilir.

Bu etkenlerin, çekirdek aile yapısının benimsenmesi giderek baba otoritesinin azalması, kadının statüsünde değişme ve çocuğun psikolojik değerine daha fazla önem verme gibi tutumların oluşmasına kısacası ailenin yapısında ve rollerinde meydana gelen değişmelere sebep olduğunu da söylemek mümkündür. Atılganlık ve kültür konusunda işaret edildiği gibi aile yapıları ve eğitim bireyin sosyalleşmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Bütün bu gelişmeler sonunda yurt dışında yaşayan gençlerin gerek aile yapılarındaki göreceli değişmeler yüzünden, gerekse yaşadıkları sosyal çevrenin ve aldıkları eğitimin etkisinden daha atılganca davranışlar göstereceği düşünülebilir.

Amaçlar

Bu araştırmanın temel amacı yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen 18-25 yaş arası gençlerin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması ve atılganlık düzeyleri ile bazı seçilmiş değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1- Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması.

2-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlıkları cinsiyete göre bir farklılık göstermekte midir?

a-Yurt dışı yaşantısı geçiren kız ve erkeklerin atılganlık düzeyleri birbirinden farklı mıdır?

b-Yurt dışı yaşantısı geçirmeyen kız ve erkeklerin atılganlık düzeyleri birbirinden farklı mıdır?

c-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen kızların atılganlık düzeyleri birbirinden farklı mıdır?

d-Yurt dışı yaşantısı geçiren erkeklerin geçirmeyen erkelere göre atılganlık düzeyleri birbirinden farklı mıdır?

3-Yurt dışı yaşantısı geçiren gençlerin atılganlıkları yurt dışında kalış sürelerine göre bir farklılık göstermekte midir?

4-Yurt dışı yaşantısı geçiren gençlerin atılganlıkları yurt dışında aldıkları eğitime göre bir farklılık göstermekte midir?

5-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeyleri ailenin çocuk yetiştirme tutumuna göre bir farklılık göstermektedir?

6-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeylerinin ekonomik durumuna göre bir farklılık göstermekte midir?

7-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeyleri annenin eğitim düzeyine göre bir farklılık göstermekte midir?

8-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeyleri babanın eğitim düzeyine göre bir farklılık göstermekte midir?

9-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeyleri ailedeki sıralamasına göre (kaçıncı çocuk) bir farklılık göstermekte midir?

Önem

İnsanlar yaşadıkları toplum koşulları içinde diğer insanlarla iletişim yolu ile etkileşime girerler. İletişimin etkili ve önemli yollarından biride atılgan davranabilmektedir. Bu nedenle atılgan davranışların bilinçli sergilenebilmesi ve atılganlık eğitim programlarının daha etkili olabilmesi için sürekli olarak yeni bilimsel verilerle desteklenmesi gerekmektedir. Araştırmanın sonucunda elde edilecek veriler özellikle:

a-Farklı ortamlarda yaşamış olan gençlerin atılganlıklarına etki eden faktörlerin ortaya çıkarılması ve tartışılması için zemin hazırlamada önemlidir.

b-Farklı sosyo-kültürel ortamlarda yaşamış gençlerin kişilik özellikleri açısından karşılaştırılması.

c-Ülkemizdeki gençlerin atılgan davranmalarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi noktasında önem taşımakta

Denenceler

Bu araştırmada, amaçlara dayalı olarak denenceler şöyle belirtilmiştir:

1-Yurt dışında eğitim gören gençlerin atılganlıkları yurt dışında eğitim göremeyen gençlerin atılganlık düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksektir.

2-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin cinsiyetleri açısından incelendiğinde;

a-Yurt dışı yaşantısı geçiren kızların atılganlık düzeyleri yurt dışı yaşantısı geçiren erkeklere göre daha yüksektir.

b-Yurt dışı yaşantısı geçirmeyen erkeklerin, yurt dışından dönen erkeklere göre atılganlık düzeyleri daha düşüktür.

c-Yurt dışı yaşantısı geçiren kızların atılganlık düzeyleri yurt dışı yaşantısı geçirmeyenlere göre daha yüksektir.

3-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen farklı yaş grubundaki gençler arasında, atılganlık düzeyleri açısından bir fark yoktur.

Sayıtlar

1-Atılgnlık düzeylerinin saptanmasında kullanılacak olan Rathus Atılgnlık Envanteri ölçölmek istenilen niteliklere uygundur.

2-Araştırma sonucu elde edilen verilerin her iki grubun özelliklerini eşit oranda yansıtacağı ve envantere verilen yanıtlar içten ve samimi olacağı varsayılmıştır.

3-Araştırmanın örneklemini evreni temsil yeterliliğini sahiptir.

4-Kullanılan ölçme araçları ile izlenen yöntemle araştırmanın amaçlarına ulaşılabilir

Sınırlılıklar

1-Araştırmada, araştırmanın bağımlı değişkeni olan Atılgnlık düzeyi, Rathus Atılgnlık Envanterinin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

2-Yurt dışı deneyimi geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılgnlık düzeyleri belirlenirken araştırma 18-25 yaş üniversite öğrencilerinin atılgnlık düzeylerinin belirlenmesiyle sınırlıdır. Bu dönemin tercih nedeni, gençlerdeki dengeli hareketlerin artması, karşılaştığı sorunları ele alma ve onlarla baş etme konusunda daha uyumlu olmaları ve dışardan yapılan müdahalelerin daha sınırlı olmasıdır.

3-Araştırmaya katılmanın ön koşulu olarak yurt dışı yaşantısı geçiren grubun yurt dışında kalış süresi en az beş yıl ile sınırlandırılmıştır.

4-Araştırmaya katılmanın ön koşulu olarak yurt dışı yaşantısı geçiren grubun yurda geldikten sonra geçen süreleri en çok beş yıl ile sınırlandırılmıştır.

5-Bu araştırma, kullanılan istatistiksel tekniklerle sınırlıdır.

6-Bir yüksek lisans tezi olan bu araştırma, 1998-1999 eğitim öğretim yılında elde edilen veriler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Atılgnalık: Atılgnalığı, kişisel hakların, duygu ve düşüncelerin sosyal açıdan kabul edilebilir tüm ifade biçimi olarak tanımlanmaktadır. Kişinin toplum içinde kendisini ortaya koyma becerisi olarak değerlendirilebilecek bir kavram olarak atılgnalık, bireyin ilişkilere sağlıklı katılması için temel bir yaklaşım olduğu kabul edilmektedir.

Atılgnalık Eğitimi : Belli durumlarda pasifliği ya da kaygıyı yok etme amacıyla girişken davranışların ya da yaklaşma davranışlarının pekiştirildiği bir tür karşıt koşullamadır (Atkinson, 1995:831).

Benlik Saygısı: Bireyin kendi kendini değerlendirerek kendini değerli, yeterli ve başarılı bulması anlamında kullanılan bir kavram olarak benliğe karşı geliştirilen önemli bir tutum ifade etmektedir. Benlik saygısı bireyin benliğini beğenme derecesidir (Kulaksızoğlu,1997: 100).

Ergenlik:Çocuklukla yetişkinlik arasında kalan bir "ara dönemdir". Buluğ erinlik, ön ergenlik ergenliğin başlarındaki biyolojik-cinsel gelişme dönemidir (Kulaksızoğlu, 1997 : 29).

Çekingenlik : Çevresiyle diyalog kurmada güçlük çeken, içine kapalı, kendisine bir şey sorulmadan, kendiliğinden konuşmamayı tercih eden, sosyal ilişkileri zayıf, dış dünya ile iletişim kurmada pasif davranan kişilik türüdür(Demir ve Acar, 1997:109).

Göç : İnsanların siyasi, etnik, dini ve ekonomik nedenlerle oturdukları yerden başka bir yere taşınmalarıdır (Akkaya,1992 : 9).

Gençlik: Ergenliği de içine alan yaş sınırları belli olmayan bir çağdır (Kulaksızıoğlu, 1990; 135).

Sosyalleşme : Sosyal çevrenin sağladığı eğitim yoluyla bireysel özelliklerin ve davranışların şekillenmesi (Atkinson, 1995, s.853).

Saldırganlık : Genellikle tehdit edilme, aşağılanma ve engellenme gibi durumlara karşı bir tepki olarak ortaya çıkan, öfke ve düşmanlık hissiyle karşısındakine zarar vermeye yönelme durumudur (Demir ve Acar, 1997:194).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1-Yurt Dışında Yaşayanlarla İlgili Araştırmalar:

DOĞAN, Süleyman. “Yurtdışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen lise öğrencilerinin problemleri”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988.

Araştırmanın örneklemini 1986-1987 öğretim yılında Ankara il merkezindeki Anadolu liselerine devam eden 377 yurtdışı yaşantısı geçirmiş öğrenci ile karşılaştırma grubu olarak seçilen 390 yurtdışı yaşantısı geçirmemiş genel resmi lise öğrencisi olmak üzere toplam 767 öğrenci oluşturmaktadır.

Bu araştırma sonucunda, yurtdışı yaşantısı geçiren öğrencilerin PDR hizmetlerini gerektiren çok sayıda problemlerinin olduğunu ve bu problemlerin öğrencinin cinsiyeti, yurt dışına gidiş yaşı, yurt dışında kalış süresi, yurt dışında okula devam ediş süresi, yurt dışında yaşadığı süre içinde Türkiye’ye geliş sıklığı, yurtdışından Türkiye’ye kendi isteğiyle dönüş yapıp yapmadığı, Türkçeyi kullanma becerisi, Türkiye’de yaşamaktan memnun olup olmadığı, yurtdışına yeniden dönmek isteyip istemediği gibi faktörlere sıkı sıkıya bağlı olduğu sonucuna varılmıştır (Doğan, 1988:263).

KILIÇKAYA, Nilgün, “Yurtdışı deneyimi geçiren ve geçirmeyen Lise öğrencilerinin kendini gerçekleştirme düzeyleri”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988).

Araştırmanın örneklemini 1987-1988 Ankara il merkezinde Anadolu Liselerine devam eden 200 yurt dışı yaşantısı geçirmiş öğrenci ile karşılaştırma grubu olarak seçilen 200 Yurt dışı yaşantısı geçirmemiş genel resmi lise öğrencisi olmak üzere toplam 400 öğrenci oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın sonuçları; dış göç ve geri dönüş yaşantısının öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeylerini etkilediğini ortaya koymuştur (Kılıçkaya, 1988:3).

ÜLTANIR, Emel, “Yurtdışı yaşantısı geçiren Lise öğrencilerinin Değerlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992).

Araştırmanın örnekleme, 1990-1991 Öğretim yılında Ankara’da Anadolu Liselerine kayıtlı 317 yurt dışı yaşantısı geçiren öğrenciyle, genel resmi liselerde kayıtlı yurtdışı yaşantısı geçirmemiş 333 öğrenci olmak üzere toplam 650 öğrencidir.

Bu araştırmada, Yurtdışı yaşantısı geçiren öğrencilerin değerleri bu yaşantıyı geçirmeyen öğrencilerden puan ortalaması yönünden daha düşük bulunmuştur. Bu fark, gruplar cinsiyet ve yaş yönünden karşılaştırıldığında da değişmemiştir (Ültanır, 1992,1).

ÖZDEMİR, Çağatay, “Almanya’da Geri Dönen ve Üniversitelerde Öğrenim gören Gençlerin Aileye ilişkin Tutumları”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Bu araştırmanın örneklemine, Almanya’dan dönen 232 ve Almanya’da hiç ikamet etmemiş olan 94 öğrenci alınmıştır. Toplam 326 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Araştırmanın temel amacı, Almanya’dan dönen öğrencilerin aileye ilişkin tutumlarını ortaya çıkarmaktır.

Sonuç olarak, göç sürecini farklı süreklilikte ve farklı kimlik duygularıyla yaşayanların farklı aile tutumlarına sahip olduğu görülmüştür (Özdemir, 1992:4).

2-Atılganlıkla İlgili Araştırmalar :

ORAL, Nursen, “Atılganlık Düzeyi, Depresyon ve Cinsiyet Arasındaki İlişkilerin değişik Gruplar Üzerinde İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

Araştırmada, “Nevrotik Depresyon” tanısı almış olan 20 hasta, depresyon dışında bir nevroz tanısı almış olan 20 hasta, hiç bir psikiyatrik rahatsızlığı olmayan 20 hasta ile hasta olmayan 20 normal kişi olmak üzere toplam 80 kişiden oluşan bir örneklem grubundan yararlanılmıştır.

Araştırmanın verilerine uygulanan analiz sonuçları depresif grupta diğer gruplara göre depresyon düzeyinin en yüksek, atılganlık düzeyinin de en düşük olduğunu ortaya koymuştur. Depresif grubun atılganlık düzeyi ortalaması psikiyatrik olmayan hasta ve normal grubun atılganlık düzeyi ortalamalarında anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir (Oral, 1986:78).

ATLAS, Aynur, “*Increasing Assertiveness in Junior High School Student With A Special Training Program*” , Degree of master of arts in social sciences. Bosphorus Universty. İstanbul, 1984

Bu araştırma, atılgan olmayan(yaklaşık 15-16 yaşlarındaki) kız ve erkek öğrenciler üzerinde, grup atılganlık eğitim programının etkileri incelenmiştir.

Denekler, 1983-84 ders yılının birinci döneminde, orta 3 Robert Lisesi öğrencileri arasında gönüllü olarak seçilmiştir. Atılgan olmayan öğrenciler arasında, deney grubu için 12 öğrenci ve kontrol grubu için 12 öğrenci rastgele seçilmiştir. Her grup 6 kız ve 6 erkek öğrenci içermiştir. Öğrencilerin atılganlıkları Rathus atılganlık emanteri ile ölçülmüştür. Envanter hem ön testte hem de son testte kullanılmıştır.

Bulgulara göre, atılganlık eğitim grubu, eğitim verilmeyen kontrol grubundan önemli ölçüde daha fazla bir gelişme göstermiştir. Eğitim sonunda grup üyeleri atılganlık eğitim programının faydalı bulduklarını, atılganlığı daha iyi anladıklarını ve kendi atılganlıklarını geliştirdiklerini açıklamışlardır.

GÜÇRAY, Sonay. “*Bazı Kişisel Değişkenler, Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlık Karar Verme Stilleriyle İlişkisi*”, İkinci Eğitim Bilimleri Kongresi, PDR Dergisi, sayı:9, cilt II, Ankara,1998 .

Bu çalışmada bazı sosyo-demografik değişkenlerle, aile ve arkadaşlarla algılanan sosyal destek ve atılğanlığın karar verme stilleri ile olan ilişkisi incelenmiştir.

Araştırmanın örneklerini, Anadolu-fen ve genel akademik liselerde seçkisiz örneklem yoluyla belirlenen 290 kız, 510 erkek olmak üzere toplam 800 öğrenci oluşturmuştur. Bulgular karar verme stilleri ile sosyal destek,atılğanlık ve ele alınan sosyo-demografik değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Uyumsal karar verme stili olan “seçicilik stilini” sosyal destek ve atılğanlığı anlamlı bir şekilde yordadığı gözlenmiştir.

TOPUKÇU, Hüseyin. “*Atılğanlık Eğitiminin İlkokul Çocuklarının Atılğanlık Düzeyine Etkisi*”, Yüksek Lisans Tezi ,A.Ü .Eğitim Fakültesi,1982.

Araştırma,1980-1981 ders yılında Bala bölgesinde bulunan iki ilkokul öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın modeli ön-test, deney ve kontrol grubu şeklindedir. Deney grubunda 21, kontrol grubunda da 21 öğrenci bulunmaktadır.

Elde edilen bulgulardan , atılğanlık eğitiminin çocukların atılğanlık düzeyini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

TOPALOĞLU B.,Keriman. “*Ana-Baba Tutumlarının ve Bazı Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Atılğanlık Düzeylerine Etkisi*”,.Yüksek Lisans Tezi,Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989.

Araştırmanın örneklemini 1987-1988 ders yılında Tavşanlı ilçesi ve meslek liselerinden rastgele seçilen 412 öğrenci oluşturmuştur.Araştırmada, öğrencilerin öğrencilerin atılğanlık düzeyleri Rathus Atılğanlık Envanteri ile ana-babaların demokratik veya otoriter tutumları Ana-Baba Tutum Ölçeği ile öğrenciler ve aileleri ile ilgili bazı bilgileri ise Bilgi Formu ile saptanmıştır

Bu araştırmada Ana-babalarını “demokratik” olarak algılayan öğrencilerin atılganlık düzeyleri, ana-babalarını “otoriter” olarak algılayan veya anne ya da babasından birini “demokratik” diğeri “otoriter” olarak algılayan öğrencilerin atılganlık düzeylerinden yüksektir. Ana-babaların “otoriter” olarak algılayan öğrencilerin atılganlık düzeyleri ile , annelerini “demokratik” babalarını “otoriter” olarak algılayan öğrencilerin atılganlık düzeyleri arasında önemli fark bulunmamıştır. Ancak annelerini “otoriter” babalarını “demokratik” olarak algılayan öğrencilerin atılganlık düzeyleri , ana-babalarını “otoriter” olarak algılayan öğrencilerin atılganlık düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. Ana-babalarını farklı iki tutumda olan öğrenci grupları arasında da atılganlık düzeyi açısından önemli farklılık bulunmamıştır.

UĞURLU,Uğur. “Yetiştirme Yurdunda Yaşayan Ergenler İle Ailesiyle Birlikte Yaşayan Ergenlerin Özsaygı Ve Atılganlık Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması”., Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,1994.

Araştırmanın örneklemini Erzurum Yetiştirme Yurdunda yaşayan ve orta dereceli okullarda öğrenim gören 114 erkek öğrenci ile bu öğrencilerle aynı okullarda öğrenim gören ve ailesi ile birlikte yaşayan, seçkisiz örneklem yöntemi ile belirlenmiş 114 erkek öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın bulgularına göre

1-Yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerin atılganlık düzeyleri aileleri ile birlikte yaşayan ergenlerin atılganlık düzeylerinden daha düşük.

2-Yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerin öz saygı düzeyleri ile aileri ile birlikte yaşayan ergenlerin öz saygı düzeylerinden daha düşük.

3-Yetiştirme yurdunda ve aileleri ile birlikte yaşayan ergenlerin atılganlık puanları ile öz saygı puanları arasındaki ilişkinin($p<0.01$) düzeyinde anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır.

UĞUR,Güzin. “*Üniversite Öğrencilerinde Atılganlık İle Beden Algısı İlişkisi*”, Yüksek Lisans Tezi,Ege Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,1996.

Araştırma Ege Üniversitesi'nin dört ayrı fakültesinde 1. Ve 3. Sınıfta okuyan 246 kız ve 169 erkek olmak üzere toplam 415 üniversite öğrencisinde yapılmıştır.

Araştırma sonucu,tüm örneklem için kız ve erkek denek grubunun her ikisinde atılganlık düzeyi ile beden algısından hoşnut olmaları arasında olumlu ilişki bulunmuştur. Yani kişilerin kendi bedenlerinden hoşnut olmalarıyla sosyal ilişkilerinde atılgan davranış biçimleri sergilemeleri arasında olumlu yönde ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Cinsiyet dikkate alındığında kız ve erkek deneklerin atılganlık düzeyleri arasında farklılaşma bulunmazken , beden algısından sağlanan doyum açısından erkeklerin kızlara nazaran bedenlerinden daha hoşnut oldukları bulunmuştur.

ŞAHİNER,Belgin. “*The Relationship Assertiveness And Self-Concept*”, Master of Science in Educational Science,Middle East Technical University,1994.

Bu çalışmadaki amaç, atılganlık düzeyi ile benlik kavramı ve cinsiyeti karşılaştırmak ve her ikisi ile atılganlık arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

Korelasyon sonuçları, atılganlık ile benlik kavramı arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca atılganlıkla, başatlık, depresyon, açıklık ve sosyal güç arasında da negatif yönde bir ilişki görülmüştür. Kontrollü olma ile atılganlık arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. T-test sonuçları ise, öğrencilerin atılganlık düzeyi açısından cinsiyet farkı olmadığını göstermiştir.

UĞURLUOĞLU,M.Yavuz. “*Lise Öğrencilerinde Özsaygı Düzeyi İle Atılganlık Kişilik Özelliği Arasındaki ilişkinin İncelenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi,K.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü,1996.

Çalışmada, öğrencilere ait kişisel, sosyo-ekonomik ve akademik değişkenlerin özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişkiyi nasıl etkilediğini belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma Trabzon Fatih Lisesinde 500 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucu, özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı, pozitif yönde ve güçlü olmayan bir ilişki olduğunu göstermiştir. Öğrencilerden ,cinsiyetleri kız olanların, başarılı olanların, annelerinin eğitim düzeyi yüksek olan ve anneleri çalışanların, babaları gözde mesleklerde çalışan öğrencilerin özsaygı ve atılganlık düzeyleri diğer öğrencilerin düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyleri,babalarının eğitim düzeyleri, doğum sıraları ve yaşlarına göre özsaygı düzeyleri ve atılganlık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

ARI,Ramazan. “*Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları İle Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına,Atılganlık ve Uyum Düzeyine Etkisi*”, Doktora Tezi, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü,1989.

Araştırma bulgularına göre cinsiyet öğrencilerin atılganlığını etkilemektedir. Erkeklerin atılganlık puanları kızlarınkinden önemli düzeyde yüksek bulunmuştur. Diğer yandan cinsiyetin öğrencilerin uyumu üzerinde etkili olmadığı görülmüştür. Kız ve erkek öğrencilerin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

VOLTAN,Nilüfer. “*Grupla Atılganlık Eğitiminin Bireyin Atılganlık Düzeyine Etkisi*”,Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1980.

Araştırmaya 17-19 yaşları arasında 60 öğrenci alınmış olup, 30’u deney grubu, 30’u kontrol grubu olarak ayrılmıştır. Atılganlık Eğitimi Grubuna katılmak isteyen gönüllü öğrenciler, sınıf farkı gözetmeksizin, okula girişteki aldıkları akademik yetenek testi puanları ve verilen Rathus Atılganlık

Envanterinden aldıkları puanlara göre eşleştirilmişlerdir. İki grup arasında RAE ve AYT puan ortalamaları yönünden önemli bir fark bulunmamıştır ($t = .00, P < 0.05$).

Dokuz haftalık atılmanlık eğitimi sonunda, atılmanlık eğitiminin deney grubundaki atılmanlık davranışlarını olumlu yönde etkileyip etkilemediğini anlamak için, deney ve kontrol grubuna verilen son – test RAE puanlarının ortalamaları karşılaştırılmıştır. Önce iki dağılımın varyanslarının homojenlik dağılımı yapılmış, ve varyanslarının homojen olduğu anlaşılmıştır. Deney grubunun ortalaması 28.88, standart sapması 18.98, kontrol grubunun ortalaması 12.90, standart sapması 1.23 olarak bulunmuştur. Daha sonraki iki grubun puan ortalamaları arasındaki farkın manidarlık kontrolü yapılmış, ve deney grubuyla, kontrol grubu RAE puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t: 3.46, P < 0.05$).

VOLTAN, Nilüfer. “*Rathus Atılmanlık Envanterinin H.Ü. Öğrencilerine Uygulanması ve Elde Edilen Bulgular*”, H.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Sayı 4, Ankara 1981.

Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü temel Bilimler Yüksek Okuluna 1980-81 bahar döneminde devam eden 475 öğrenciye RAE uygulaması sonucunda elde edilen dağılımın ortalaması 24.95 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin sadece % 1’i 71-80 ,%3’ü 61-70 aralığında iken, yaklaşık % 20’si 31- 40 aralığında yer almışlardır.

3- Atılmanlık Konusunda Yurt Dışında Yapılan Bazı

Araştırmalar:

Atılmanlık konusundaki ilk çalışma Chitenden (1942) tarafından yapılan çocuklarda atılman davranışların geliştirilmesi ve bu davranışların ölçülmesi ile ilgilidir. Bu çalışmada çocukları üstün olma, iş birliği yapma ve çekingen davranışları incelenmiş ve çocuklarda üstü olma güdülerinden kaynaklanan saldırganlık davranışları oyun tekniği kullanılarak azaltılmaya

çalışılmıştır. Araştırma sonucunda verilen eğitimle çocukların daha az başat olduğu belirlenmiştir (Voltan, 1988; 13).

Atılgnlık eğitimle ilgili ilk deneysel çalışmaların öncülüğünü Lazarus (1966) tarafından yapılmıştır. Uygulamalı çalışmada atılgnlık düzeyi düşük deneklere atılgnlık düzeylerini yükseltmeleri için davranışın önceden denenmesi, telkin ve güdümsüz terapi yöntemleri üç ayrı grup halinde uygulanmış, davranışın önceden prova edildiği gruptaki değişme oranının diğer gruplara göre daha fazla olduğu görülmüştür,(Voltan, 1980 ; 12).

Rathus (1972) atılgnlık düzeyleri düşük olan bireylere verilen atılgnlık eğitimden sonra bireyin kazandığı atılgn davranışın öğelerini incelemiş; ses tonu, duruş biçimi, konuşmanın akıcılığı, gözle iletişim ve yüz çevresindeki değişiklikler olduğunu gözlemiştir,(Voltan, 1980 ;14).

Saldırganlık üzerine yapılan araştırmalarda Rim ve arkadaşları (1974) atılgnlık eğitiminin istenmeyen antisosyal bir davranış olan saldırganlığın giderilmesinde yararlı olduğunu açıklamışlardır,(Uğurluoğlu, 1996; 18).

Wampler ve Amira (1980) sosyal kaygının giderilmesinde atılgnlık eğitimini ve meditasyonun etkisini incelemişlerdir. Meditasyonun bireyin stresle baş edebilme ve geleceğinin zorlamalarının birey üzerindeki etkilerini azaltmak amacı ile çok sayıda araştırma yapılmış ve stresle başedebilme yolları geliştirilmiştir.

Meyer (1991) tarafından yapılan çalışmada, atılgnlık eğitimin atılgn davranışlar, kendini kabül, kendini algılama ve bireyin denetim odağına etkisi üzerine etkisi araştırılmıştır. Deney ve kontrol grubu olarak seçilen bireylere, araştırmada incelenen değişkenlerle ilgili bilgi toplamak için Rathus atılgnlık envanteri, Berger kendini kabul ölçeği, Tennessee Benlik kavramı, Nowicki ve Strickland Denetin Odağı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonunda atılgn davranışların kullanımı ölçülerek RAE'nin ortalama puanlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmada, gruplar arasında kendini kabul, benlik kavramı ve denetim odağı ölçümler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur, (Uğurluoğlu, 1996; 18).

Thompson, Kathryn. ;Bundy, Kaarre A. Social skills training for young adolescence: Cognitive and performance componets. Adolescence, Vol. 31 Issue 123, 1996.

Genç ergenlere uygulanmış iki programın genişletilmiş hali olan bu atılganlık eğitimi programı 22 kişilik beşinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır.

Sembolik atılganlık bilgisinin bilişsel edinim ve muhafazası, önceki iki programda kullanılmış “Çoktan Seçmeli Ön Test ve Son Test” tekniği ile ölçülmüştür. Atılgan davranışın sözel ve sözel olmayan yönlerini içeren performans bileşenleri iki motivasyon düzeyine de uygulanmış ve son test-ön test ve son test-role play (taklit) teknikleri ile ölçülmüştür.

Eğitilen öğrencilerin bilişsel ölçüleri kontrol gruplarıyla karşılaştırıldığında önemli bir davranış sonucu ($p \leq .000$); ve bir davranış X ölçüm etkileşimi ($p \leq .000$) bulunmuştur. Ancak sonuçlar eğitimin performans bileşenlerinin üzerinde atılganlığı kolaylaştırdığını göstermemiştir. Deney ve kontrol grubunun performans skorları birleştirildiğinde bazı performans ölçümleri üzerine yapılmış taklit testleri karşısında önemli bir fark ortaya çıkmıştır, (Thompson ve diğerleri, 1996:505).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veriler, ve toplanması, veri toplamada kullanılan araçlar ve elde edilecek verilerin çözümlenmesinde kullanılacak istatistiklere ilişkin gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeline uygun bir şekilde hazırlanmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu varolduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. Bu modelde esas amaç varolan durumu olduğu gibi betimleyebilmektir.

İlişkisel tarama modeli ise “ İki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir, (Karasar,1994,s:77).

Araştırmada yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılgnlık düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Buna ek olarak da bireyi tanıma çizelgesindeki değişkenlerle atılgnlık puanları karşılaştırılmıştır.

Evren ve Örneklem

Problem ve sınırlılıklar bölümünde de belirtildiği üzere araştırmanın evreni yurt dışı yaşantısı geçirmiş ve geçirmemiş 18-25 yaş grubu gençlerdir.

Araştırmanın örneklemini Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı bölümü ile Atatürk Eğitim Fakültesi Almanca, İngilizce ve Fransızca öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerdir. Araştırmanın denekleri yurt dışında en az beş yıl kalmış ve yurda döndükten sonra en çok beş yıl geçmiş olan öğrencilerden oluşmuştur. Bu fakülteleri seçme nedeni araştırmada kullanılan deneklere ulaşmanın daha kolay olmasıdır. Örneklemeye katılan öğrenci sayısının belirlenmesinde aşağıda (Karasar,1994:130)'ın belirtilen formül kullanılmıştır.

$$N = \left[\frac{Z.ss}{e} \right]^2$$

.05 hata payı için $Z=1,96$; $e=2$; standart sapma ise $ss=20,53$ olarak alınmıştır. Bu işlemde örneklem gurubu yaklaşık olarak 404 kişi olması planlanmış fakat örneklem gurubuna dahil edeceğimiz yurt dışı yaşantısı geçirmiş öğrencilerde “yurt dışından döndükten sonra en fazla beş yıl geçmiş olması gerekir” kriteri nedeni ile testlerin değerlendirilmesi aşamasında bu kriteri uymayan öğrenciler çıkartılmıştır.

Bu işlemler bittikten sonra örneklem gurubumuz 165’i yurt dışı yaşantısı geçirmiş, 165’i de yurt dışı yaşantısı geçirmemiş toplam 330 üniversite öğrencisinden oluşmuştur.

Yurt dışı yaşantısı geçirmiş gurubun 62’si erkek, 103’ü de kız öğrencilerden oluşmuştur. Yurt dışı yaşantısı geçirmeyen gurubun 69’u erkek, 96’sı da kızdır. Genel guruba bakacak olursak, gurubun 131’i erkek, 199’u da kız öğrenciden oluşmuştur.

Verilerin Toplanması ve Araştırma Süreci:

Araştırmada, örnekleme oluşturan öğrencilerin var olan atılganlık düzeylerini tespit etmek için Rathus Atılganlık Envanteri, kendilerine ilişkin bazı bilgilerin toplanması için de araştırmacı tarafından geliştirilmiş *Bireyi Tanıma Çizelgesi* kullanılmıştır. Uygulamalar öğrencilerin öğrenim gördükleri kurumlarda araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Uygulama, 1998-1999 eğitim ve öğretim yılı içinde Mart ve Nisan aylarında yapılmış olup uygulamalarının tamamı altı haftada bitirilmiştir.

Araştırmada Kullanılan Araçlar:

- 1-Rathus Atılganlık Envanteri.
- 2- Bireyi Tanıma Çizelgesi.

1-Rathus Atılganlık Envanteri:

Çalışmada atılganlık düzeyinin belirlenebilmesi için Rathus tarafından 1973 de ABD geliştirilip 1980 de Voltan tarafından Türkiye'ye uyarlanan Rathus atılganlık envanteri kullanılmıştır.

Rathus Atılganlık Envanteri, öz değerlendirme ölçeği olup kişiler kendilerini 30 sorudan oluşan +3 den -3 kadar değişen 6. Dereceli bir ölçekle değerlendirilirler. -90 en yüksek derecede çekingenliği, +90 en yüksek derecede atılganlığı gösterir.

Envanterin Türkiye'deki geçerlik ve güvenirlik çalışması Voltan (1980) tarafından yapılmıştır. Üniversite öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen ve 15 gün arayla test-tekrar test yöntemiyle güvenirlik katsayısı .92 olarak belirlenmiştir. İki yarım yöntemiyle elde edilen güvenirlik katsayısı .60 ve tekler çiftler yöntemiyle elde edilen güvenirlik katsayısı .77 olarak bulunmuştur.

Aynı çalışmada üniversite öğrencilerin ölçekten almış oldukları puanlarla, öğretmen ve danışmanların aynı ölçekle öğrencilere verilen puanların karşılaştırılması sonucu geçerlilik katsayısı .70 olarak hesaplanmıştır.

2-Bireyi Tanıma Çizelgesi (B.T.Ç.) :

Öğrenciler hakkında bazı kişisel bilgileri toplamak amacıyla hazırlanan bir kişisel bilgi toplama formudur. Bu form vasıtasıyla yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyenlerle bazı kişisel bilgilere ulaşılmaya çalışılacaktır. Bu form 17 sorudan oluşmuştur. Amaçlar kısmında belirtilen amaçlara uygun olarak hazırlanmış olan Bireyi Tanıma Çizelgesi on kişi üzerinde uygulanmış ve alınan geri bildirimler doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması:

Verilerin toplanması işlemi tamamlandıktan sonra araştırmada kullanılan ölçekler tek tek değerlendirilmiş, yurda döndükten sonra beş yıl dan fazla geçenlerin testleri değerlendirmeye alınmamıştır. Buna paralel olarak hatalı ve eksik doldurulan testler de değerlendirme dışı tutulmuştur.

1- Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeylerinin arasındaki ilişkiyi test etmek için, iki grup ortalamaları arasındaki farkı test eden “Bağımsız Grup t-Testi” tekniğinden yararlanılmıştır

2- Yurt dışı yaşantısı geçiren kız ve erkeklerin atılganlık düzeyleri, yurt dışı yaşantısı geçirmeyen kız ve erkeklerin atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi test etmek için, iki grup ortalamaları arasındaki farkı test eden “Bağımsız Grup t-Testi” tekniğinden yararlanılmıştır.

Yine yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen kızların ve erkeklerin atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi test etmek için, iki grup ortalamaları arasındaki farkı test eden “Bağımsız Grup t-Testi” tekniğinden yararlanılmıştır

3-Yurt dışı yaşantısı geçiren gençlerin atılganlıkları yurt dışında kalış sürelerine ve aldıkları eğitime göre bir farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için “Tek Yönlü Varyans Analizi” tekniği uygulanmıştır.

4-Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeyleri ailenin ocuk yetiştirme tutumuna ekonomik durumuna annenin eēitim düzeyine babanın eēitim düzeyine ailedeki sıralamasına göre (kaçıncı ocuk) göre bir farklılaşıp farklılařmadıēını saptamak amacı ile “İki Boyutlu Varyans Analizi” tekniēi uygulanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada ele alınan amaçlar doğrultusunda toplanan veriler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Örneklem Grubunun Genel Yapısı ve Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdelere :

“Bireyi Tanıma Çizelgesi”nden elde edilen verilere göre örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “cinsiyetleri, yaşları, ailenin kaçınıcı çocuğı olduğı, ailenin çocuk yetiştirme tutumları, ailenin ekonomik seviyesi, annenin ve babanın eğitim durumu, türkiye’de yaşamaktan memnun olup olmama durumu, kaldığı yabancı ülke, yurt dışında kalış süresi, yurt dışında eğitimi için kaç yıl geçirdiğı, yurt dışında ki bitirdiğı eğitim düzeyi, Türkiye’ye dönüşte geçen süre, tekrar yurt dışına gitmeyi isteyip istememe, yurt dışına gittiğinizde kaç yaşında olduğı, kendi isteğı ile Türkiye’ de bulunup bulunmamasına ve yurt dışında bulunduğunda Türkçe’yi ne ölçüde bilip bilmemesine göre dağılımları üç ana başlık (yurt dışı yaşantısı geçiren grup – yurt dışı yaşantısı geçirmeyen grup- ve genel grup dağılımı) altında tablolar halinde verilmiştir.

1- Örnekleme oluşturan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları Tablo1’de verilmiştir.

Tablo 1
Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdelere

Cinsiyet	Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Grup		Yurt Dışı Yaşantısı Olan Grup		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Erkek	69	% 41,8	62	% 62,4	131	% 39,7
Kız	96	% 58,2	103	% 37,6	199	% 60,3
Genel Toplam	165	% 100	165	% 100	330	% 100

Tablo 1’ de görüldüğü gibi araştırmaya 131’i erkek, 199’ kız olmak üzere toplam 330 öğrenci katılmıştır. Erkek öğrencilerin 69’u yurt dışı yaşantısı geçirmemişken, 62’si yurt dışı yaşantısı geçirmiştir. Kız öğrencilerin 96’sı yurt dışı yaşantısı geçirmemişken, 103’ü yurt dışı yaşantısı geçirmiştir.

Tablo 1’e bakıldığında araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin % 39,7’si erkek, % 60,3’ü de kızdır.

Yine Tablo 1’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı olmayan grubun % 41,8’i erkek , % 58,2’si de kızdır. Yurt dışı yaşantısı geçiren grubun % 62,4’ü erkek, % 37,6’sı da kızdır.

2- Örnekleme oluşturan Öğrencilerin yaşlarına göre dağılımları Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2
Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzdelere

Yaş	Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Grup		Yurt Dışı Yaşantısı Olan Grup		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
18 – 20 Yaş Arası	45	% 27,3	35	% 21,2	80	% 24,2
21 – 22 Yaş Arası	77	% 46,7	66	% 40	143	% 43,3
23 – 25 Yaş Arası	30	% 18,2	42	% 25,5	72	% 21,8
25 ve Yukarısı	13	% 7,9	22	% 13,3	35	% 10,6
Genel Toplam	165	% 100	165	% 100	330	% 100

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin % 24,2’si 18 – 20 yaşları arasında, % 43,3’ü 21 – 22 yaşları arasında, % 21,8 ’i 23-25 yaşları arasında ve %10,6 ‘sı da 25 ve yukarı yaş gurubundadır.

Yine Tablo 2’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı olmayan gurubun % 27,3’ü 18 – 20 yaşları arasında, % 46,73’si 21 – 22 yaşları arasında, % 18,2 ’si 23-25 yaşları arasında ve % 7,9 ‘o da 25 ve yukarı yaş gurubundadır. Yurt dışı yaşantısı olan gurubun % 21,2’si 18 – 20 yaşları arasında, % 40’ı 21 – 22 yaşları arasında, %25,5 ’i 23-25 yaşları arasında ve %13,3 ‘sı da 25 ve yukarı yaş gurubundadır.

Tablo 2’de görüldüğü gibi 21-22 yaş gurubu en yüksek oranda, 25 ve yukarısı yaş gurubu ise en düşük orandadır.

3- Örnekleme oluşturan öğrencilerin ailelerinin kaçınıcı çocuğu olduğuna göre dağılımları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3
Öğrencilerin Ailelerinin Kaçınıcı Çocuğu Olduğuna Göre Dağılımlarının
Frekans ve Yüzdeleri

Öğrencilerin ailelerinin Kaçınıcı Çocuğu Olduğuna Göre Dağılımları	Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Grup		Yurt Dışı Yaşantısı Olan Grup		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
İlk Çocuk	67	% 40,6	57	% 34,5	124	% 37,6
Ortanca Çocuk	47	% 28,5	58	% 35,2	105	%31,8
Sonuncu Çocuk	51	% 30,9	50	% 30,3	101	% 30,6
Genel Toplam	165	% 100	165	% 100	330	% 100

Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin % 37,6’sı ilk çocuk, % 31,8’i ortanca çocuk iken % 30,6’sı da son çocuktur.

Yine Tablo 3’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı olmayan gurubun % 40,6’sı ilk çocuk, % 28,5’i ortanca çocuk iken % 30,9’u da son çocuktur.

Yurt dışı yaşantısı geçiren gurubun % 35,5’i ilk çocuk, % 35,2’si ortanca çocuk iken % 30,3’ü de son çocuktur.

Tablo 3’de görüldüğü gibi tek çocuk olma en yüksek oranda, son çocuk olma ise en düşük orandadır.

4- Örnekleme oluşturan öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumlarının dağılımları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4
Algılanan Anne-Baba Tutumları Değişkenine Göre
Frekans ve Yüzde

Algılanan Anne Baba Tutumları	Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Grup		Yurt Dışı Yaşantısı Olan Grup		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Demokratik Tutum	96	% 58,2	106	% 64,2	202	% 61,2
Aşırı Koruyucu Tutum	30	% 18,2	33	% 20	63	% 19,1
Baskıcı Otoriter Tutum	8	% 4,8	6	% 3	13	% 3,9
Tutarsız Tutum	12	% 7,3	7	% 4,2	19	% 5,8
İlgisiz Tutum	19	% 11,5	14	% 8,5	33	% 10
Genel Toplam	165	% 100	165	% 100	330	% 100

Tablo 4’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin, algıladıkları anne-baba tutumlarının % 61,2’si demokratik tutum, % 19,1’i aşırı koruyucu tutum, % 3,9’u baskıcı otoriter tutum, % 5,8’i tutarsız tutum , %10’ u da ilgisiz tutum olduğu görülmektedir.

Yine Tablo 4’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı olmayan gurubun algıladıkları anne-baba tutumlarının % 58,2’si demokratik tutum, % 18,2’si aşırı koruyucu tutum, % 4,8’i baskıcı otoriter tutum, % 7,3’ü tutarsız tutum, %11,5’ i de ilgisiz tutum olduğu görülmektedir. Yurt dışı yaşantısı olan gurubun algıladıkları anne-baba tutumlarının % 64,2’si demokratik tutum, % 20’si aşırı koruyucu tutum, % 3’ü baskıcı otoriter tutum, % 4,2’si tutarsız tutum, % 8,5’ i de ilgisiz tutum olduğu görülmektedir.

Tablo 4’de görüldüğü gibi demokratik ana-baba tutumu en yüksek oranda, baskıcı otoriter ana-baba tutumu ise en düşük oranda algılanmıştır.

5- Örnekleme oluşturan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyleri Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5
Ailenin Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre
Frekans ve Yüzdelere

Ailenin Ekonomik Seviyesi	Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Grup		Yurt Dışı Yaşantısı Olan Grup		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Zengin	--	--	4	% 2,4	4	% 1,2
Ortanın Üstü	43	% 26,1	62	% 37,6	105	% 31,8
Orta Halli	108	% 65,5	99	% 60	207	% 62,7
Ortanın Altı	11	% 6,7	--	--	11	% 3,3
Dar Gelir	3	% 1,8	--	--	3	% 0,9
Genel Toplam	165	% 100	165	% 100	330	% 100

Tablo 5’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin ailelerinin % 1.2’si zengin, % 31.8’i ortanın üstü, % 62,7’si orta halli, % 3,3’ü ortanın altı, % 0,9’u da dar gelirli olduğu görülmektedir.

Yine Tablo 5’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı olmayan gurubun ailelerinin % 26,1’i ortanın üstü, % 65,5’i orta halli, % 6,7’si ortanın altı, % 1,8’i de dar gelirli olduğu görülmektedir. Yurt dışı yaşantısı olan gurubun ailelerinin % 2,4’ü zengin, % 37.6’sı ortanın üstü, % 60’ 1 orta halli olduğu görülmektedir.

Tablo 5’de görüldüğü gibi orta halli gurup en yüksek oranda, dar gelirli gurup ise en düşük oranda algılanmıştır.

6- Örneklemi oluşturan öğrencilerin annelerinin eğitim durumları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6
Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre
Frekans ve Yüzde

Annenin Eğitim Durumu	Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Grup		Yurt Dışı Yaşantısı Olan Grup		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Okur yazar	32	% 19,4	19	% 11,5	51	% 15,5
İlkokul Mezunu	57	% 34,5	77	% 46,7	134	% 40,6
Ortaokul Mezunu	20	% 12,1	35	% 21,2	55	% 16,7
Lise Mezunu	35	% 21,2	29	% 17,6	64	% 19,4
Üniversite Mezunu	21	% 12,6	5	% 3	26	% 7,9
Genel Toplam	165	% 100	165	% 100	330	% 100

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin annelerinin, % 15,5’i okur yazar, % 40,6’sı ilkokul mezunu, % 16,7’si ortaokul mezunu, % 19,4’ü lise mezunu, % 7,9’u üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Yine Tablo 6’da görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı olmayan gurubun annelerinin, % 19,4’ü okur yazar, % 34,5’i ilkokul mezunu, % 12,1’i ortaokul mezunu, % 21,2’si lise mezunu, % 12,6’sı üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Yurt dışı yaşantısı olana gurubun annelerinin, % 11,5’i okur yazar, % 46,7’si ilkokul mezunu, % 21,2’si ortaokul mezunu, % 17,6’sı lise mezunu, % 3’ü üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 6’da görüldüğü gibi ilkokul mezunu anneler en yüksek oranda, üniversite eğitimi almış anneler de en düşük orandadır.

7- Örnekleme oluşturan öğrencilerin babalarının eğitim durumları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7
Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre
Frekans ve Yüzde

Babanın Eğitim Düzeyi	Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Grup		Yurt Dışı Yaşantısı Olan Grup		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Okur Yazar	10	% 6,1	10	% 6,1	20	% 6,1
İlkokul Mezunu	55	% 33,3	60	% 36,4	115	% 34,8
Ortaokul Mezunu	18	% 10,9	29	% 17,6	47	% 14,2
Lise Mezunu	41	% 24,8	48	% 29,1	89	% 27
Üniversite Mezunu	41	% 24,8	18	% 10,9	59	% 17,9
Genel Toplam	165	% 100	165	% 100	330	% 100

Tablo 7’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin babalarının , % 6,1’i okur yazar, % 34,8’i ilkokul mezunu, % 14,2’si ortaokul mezunu, % 27’si lise mezunu, % 17,9’u üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Yine Tablo 6’da görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı olmayan gurubun babalarının , % 6,1’i okur yazar, % 33,3’ü ilkokul mezunu, % 10,9’u ortaokul mezunu, % 24,8’i lise mezunu, % 24,8’i üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Yurt dışı yaşantısı olana gurubun babalarının , % 6,1’i okur yazar, % 36,4’ü ilkokul mezunu, % 17,6’sı ortaokul mezunu, % 29,1’i lise mezunu, % 10,9’u üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 7’de görüldüğü gibi ilkokul mezunu babalar en yüksek oranda, okur-yaza babalar ise en düşük orandadır.

8- Örnekleme oluşturan öğrencilerin Türkiye’de yaşamaktan memnun olup olmama durumuna göre dağılımları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8
Türkiye de Yaşamaktan Memnun Olup Olmama Değişkenine Göre
Frekans ve Yüzde

Türkiye de Yaşamaktan Memnun Olup Olmama Durumu	Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Grup		Yurt Dışı Yaşantısı Olan Grup		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Evet	120	% 72,7	130	% 78,8	250	% 75,8
Hayır	45	% 27,3	35	% 21,2	80	% 24,2
Genel Toplam	165	% 100	165	% 100	330	% 100

Tablo 8’ de görüldüğü gibi araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin % 75,8’i Türkiye de yaşamaktan memnun iken , % 24,2 ’si da Türkiye de yaşamaktan memnun değildir.

Yine Tablo 8’ de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı olmayan grubun % 72,7’si Türkiye de yaşamaktan memnun iken , % 27,3 ’ü de Türkiye de yaşamaktan memnun değildir. Yurt dışı yaşantısı olan grubun % 78,8’i Türkiye de yaşamaktan memnun iken , % 21,2 ’si da Türkiye de yaşamaktan memnun değildir.

9- Örnekleme oluşturan ve yurtdışı yaşantısı olan öğrencilerin yurtdışında kaldıkları ülkelere göre dağılımları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9
Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurtdışında Kaldıkları Ülkelere Göre
Frekans ve Yüzde

Kaldıkları Ülkeler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Almanya	141	% 85,5
A.B.D.	3	% 1,8
Hollanda	1	% 0,6
Fransa	3	% 1,8
Diğer	17	% 10,3
Genel Toplam	165	%100

Tablo 9’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan ve yurt dışı yaşantısı olan üniversite öğrencilerin % 85,5’i Almaya da yaşamış, % 1,8’i A.B.D. de yaşamış, % 0,6’sı Hollanda da yaşamış, % 1,8’i Fransa da yaşarken % 10,3’ü de muhtelif yabancı ülkelerde yaşamıştır.

10- Örnekleme oluşturan ve yurtdışı yaşantısı olan öğrencilerin yurtdışında kalış sürelerine göre dağılımları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10
Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurtdışında Kalış Sürelerine Göre Frekans ve Yüzde

Yurtdışında Kalış Süresi	Frekans (f)	Yüzde (%)
5-10yıl	57	% 35,5
10-15 yıl	64	% 38,8
15 yıldan fazla	44	% 26,7
Genel Toplam	165	% 100

Tablo 10’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan ve yurt dışı yaşantısı olan üniversite öğrencilerin, % 35,5’i yurt dışında 5-10 yıl arasında yaşamış, % 38,8’i yurt dışında 10-15 yılları arasında yaşamış, %26,7’si de yurt dışında 15 yıldan fazla yaşamıştır.

11- Örnekleme oluşturan ve yurtdışı yaşantısı olan öğrencilerin yurtdışında yurt dışında eğitim için geçirdikleri süreye göre dağılımları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11
Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurt Dışında Eğitim İçin Geçirdikleri Süreye Göre Frekans ve Yüzde

Eğitim için geçirdikleri Süre	Frekans (f)	Yüzde (%)
0-3 yıl	26	% 15,8
4-6 yıl	84	% 50,9
7-10 yıl	25	%15,2
11 yıl ve yukarısı	30	% 18,2
Genel Toplam	165	% 100

Tablo 11’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ve yurt dışı yaşantısı olan üniversite öğrencilerin % 15,8’i yurt dışında eğitim için 0-3 yıl arasında bir zaman geçirmiş, % 50,9’u yurt dışında eğitim için 4-6 yıl arasında bir zaman geçirmişken % 15,2’si yurt dışında eğitim için 7-10 yıl arasında bir zaman geçirmiş ve % 18,2’si de yurt dışında eğitim için 11 yıl ve yukarısında bir zaman geçirmiştir.

12- Örnekleme oluşturan ve yurtdışı yaşantısı olan öğrencilerin yurtdışında okudukları okullara göre dağılımları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12
Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurt Dışında Okudukları Okullara
Göre Frekans ve Yüzdelere

Yurtdışında okudukları Okullara göre dağılım	Frekans (f)	Yüzde (%)
Orta Öğretim Kurumu	87	% 52,7
Mesleki Teknik Eğitim	58	% 35,2
Yüksekokul/Üniversite	20	% 12,1
Genel Toplam	165	% 100

Tablo 12’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ve yurt dışı yaşantısı olan üniversite öğrencilerin % 52,7’si yurt dışında bir ortaöğretim kurumundan mezun olurken , % 35,2’si yurt dışında bir mesleki teknik eğitim kurumundan mezun olmuş ve % 12,1’i de yurt dışında her hangi bir yükseköğretim kurumuna devam etmiştir.

13- Örnekleme oluşturan ve yurtdışı yaşantısı olan öğrencilerin tekrar yurtdışına dönmeyi isteyip istememelerine göre dağılımları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13
Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Tekrar Yurt Dışına Dönmeyi İsteyip İstemelerine Göre Frekans ve Yüzde

Yurtdışına Geri Dönmeyi İsteyip İstememe	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	103	% 62,4
Hayır	62	% 37,6
Genel Toplam	165	% 100

Tablo 13’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ve yurt dışı yaşantısı olan üniversite öğrencilerin % 62,4’ü yurt dışına geri dönmek isterken, % 37,6’sı yurt dışına geri dönmek istememektedir.

14- Örnekleme oluşturan ve yurtdışı yaşantısı olan öğrencilerin yurtdışına gittiklerinde kaç yaşında olduklarına göre dağılımları Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14
Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurt Dışına Gittiklerinde Kaç Yaşında Olduklarına Göre Frekans ve Yüzde

Yurt dışına gittiklerinde kaç yaşında olduklarına Göre Dağılımları	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yurt dışında doğdum	124	% 75,2
Beş yaşından önce	15	% 9,1
5-10 yaş arası	12	% 7,3
10-15 yaş arası	9	% 5,5
15-20 yaş arası	5	% 3
Genel Toplam	165	% 100

Tablo 14’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ve yurt dışı yaşantısı olan üniversite öğrencilerin %75,2’si yurt dışında doğarken , % 9,1’i yurt dışına beş yaşından önce gitmiştir. % 7,3’ü yurt dışına 5-10 yaşları arasında gitmiş, % 5,5’i 10-15 yaşları arasında gitmiş ve % 3’ü de 15-20 yaşları arasında yurt dışına gitmiştir.

15- Örnekleme oluşturan ve yurtdışı yaşantısı olan öğrencilerin Türkiye’de bulunmalarının kendi isteklerine bağlı olup olmamasına göre dağılımları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15
Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Türkiye de Bulunmalarının Kendi İsteklerine Bağlı Olup Olmamasına Göre Frekans ve Yüzde

Türkiye de bulunmalarının Kendi isteklerine olup Olmamasına göre dağılım	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	134	% 81,2
Hayır	31	%18,8
Genel Toplam	165	% 100

Tablo 15’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ve yurt dışı yaşantısı olan üniversite öğrencilerin % 81,2’si Türkiye’de bulunmalarının kendi istekleri olduğunu ifade ederken , % 18,8’i de Türkiye’de bulunmalarının kendi istekleri olmadığını ifade etmişlerdir.

16- Örnekleme oluşturan ve yurtdışı yaşantısı olan öğrencilerin yurt dışında iken türkçeyi ne derece bildiklerine göre dağılımları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16
Yurtdışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Yurt Dışında İken Türkçe’yi Ne Derece Bildiklerine Göre Frekans ve Yüzde

Yurt dışında iken Türkçe’yi ne Derece bildiklerine göre dağılımlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Zayıf Derecede	41	% 24,8
Orta Derecede	60	% 36,4
İyi Derecede	31	% 18,8
Çok İyi derecede	33	% 20
Genel Toplam	165	% 100

Tablo 16’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan ve yurt dışı yaşantısı olan üniversite öğrencilerin %24,8’i yurt dışında yaşarken türkçeyi zayıf derecede bilmektedir, % 36,4’ü yurt dışında yaşarken türkçeyi orta derecede bilmekte, %

18,8'i de yurt dışında yaşarken türkçeyi iyi derecede bilmekte ve % 20'si yurt dışında yaşarken türkçeyi çok iyi derecede bilmektedir.

1- Atılgnlık Puanlarının Öğrencilerin Yurt Dışı Yaşantısının Olup Olmamasına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular:

Araştırmanın bir başka amacı da atılgnlığın öğrencilerin yurt dışı yaşantısının olup olmamasına göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen öğrencilerin Atılgnlık Ölçeğinden aldıkları puanlarının ortalamaları arasında bir farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla “Bağımsız Grup t Testi” tekniği uygulanmıştır.

Yapılan istatistiksel işlemler sonucu elde edilen grup ortalamaları ($\bar{x}$), Standart sapma değeri (s_s) ve Bağımsız Grup t-Testi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17
Atılgnlık Değişkenine Göre Yurt Dışı Yaşantısının Olup Olmaması Durumu İçin X ve SS ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	Karşılaştırma Sonuçları		
				Sd	t Değeri	P Değeri
Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Gurup	165	33,44	19,4	328	4,56	P<.0001
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirmeyen Gurup	165	23,33	20,8			

Tablo 17’de ‘görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin Atılgnlık Envanteri Puanı Ortalamaları, yurt dışı yaşantısı geçirmeyen öğrencilerinin Atılgnlık Envanteri Puanı Ortalamalarından daha yüksek olup, ortalamalar arasındaki bu fark $P < .0001$ düzeyinde anlamlıdır.

2- Atılgnlık Puanlarının Kız Öğrencilerinin Yurt Dışı Yaşantısının Olup Olmamasına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular:

Araştırmanın bir başka amacı da atılgnlığın kız öğrencilerinin yurt dışı yaşantısının olup olmamasına göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen kız öğrencilerin Atılgnlık Ölçeğinden aldıkları puanlarının ortalamaları arasında bir farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla “Bağımsız Grup t Testi” tekniği uygulanmıştır.

Yapılan istatistiksel işlemler sonucu elde edilen grup ortalamaları ($\bar{x}$), Standart sapma değeri (s_s) ve Bağımsız Grup t-Testi sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18
Atılganlık Değişkenine Göre Kız Öğrencilerinin Yurt Dışı Yaşantısının Olup Olmaması Durumu İçin $\bar{X}$ ve s_s ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	s_s	Karşılaştırma Sonuçları		
				Sd	t Değeri	P değeri
Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Kız Öğrenciler	103	33,99	19,4	197	3,04	P<.0001
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirmeyen Kız Öğrenciler	96	25,76	18,7			

Tablo 18’de ‘görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçiren kız öğrencilerinin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamaları, yurt dışı yaşantısı geçirmeyen kız öğrencilerinin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamalarından daha yüksek olup, ortalamalar arasındaki bu fark $P < .0001$ düzeyinde anlamlıdır.

3- Atılganlık Puanlarının Erkek Öğrencilerinin Yurt Dışı Yaşantısının Olup Olmamasına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular:

Araştırmanın bir başka amacı da atılganlığın erkek öğrencilerinin yurt dışı yaşantısının olup olmamasına göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen erkek öğrencilerin Atılganlık Ölçeğinden aldıkları puanlarının ortalamaları arasında bir farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla “Bağımsız Grup t Testi” tekniği uygulanmıştır.

Yapılan istatistiksel işlemler sonucu elde edilen grup ortalamaları ($\bar{x}$), Standart sapma değeri (s_s) ve Bağımsız Grup t-Testi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19
Atılgnlık Değişkenine Göre Erkek Öğrencilerinin Yurt Dışı Yaşantısının Olup Olmaması Durumu İçin X ve SS ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	Karşılaştırma Sonuçları		
				Sd	t Değeri	P değeri
Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Erkek Öğrenciler	63	33,37	20,3	130	3,53	P<.0001
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirmeyen Erkek Öğrenciler	69	19,94	23,1			

Tablo 19’da ‘görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçiren erkek öğrencilerinin Atılgnlık Envanteri Puanı Ortalamaları, yurt dışı yaşantısı geçirmeyen erkek öğrencilerinin Atılgnlık Envanteri Puanı Ortalamalarından daha yüksek olup, ortalamalar arasındaki bu fark $P < .0001$ düzeyinde anlamlıdır.

4- Atılgnlık Puanlarının Yurt Dışı Yaşantısı Geçirmeyen Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Farklaşıp Farklaşmadığına İlişkin Bulgular:

Araştırmanın bir başka amacı da atılgnlığın yurt dışı yaşantısı geçirmeyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

Yurt dışı yaşantısı geçirmeyen kız ve erkek öğrencilerin Atılgnlık Ölçeğinden aldıkları puanlarının ortalamaları arasında bir farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla “Bağımsız Grup t Testi” tekniği uygulanmıştır.

Yapılan istatistiksel işlemler sonucu elde edilen grup ortalamaları ($\bar{x}$), Standart sapma değeri (ss) ve Bağımsız Grup t-Testi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20
Atılgnlık Değişkenine Göre Yurt Dışı Yaşantısı Olmayan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre X ve SS ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	Karşılaştırma Sonuçları		
				Sd	t Değeri	P Değeri
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirmeyen Kız Öğrenciler	96	25,76	18,7	163	1,79	——
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirmeyen Erkek Öğrenciler	69	19,94	23,1			

Tablo 20’de ‘görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçirmeyen kız ve erkek öğrencilerin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır

5- Atılganlık Puanlarının Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular:

Araştırmanın bir başka amacı da atılganlığın yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

Yurt dışı yaşantısı geçiren kız ve erkek öğrencilerin Atılganlık Ölçeğinden aldıkları puanlarının ortalamaları arasında bir farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla “Bağımsız Grup t Testi” tekniği uygulanmıştır.

Yapılan istatistiksel işlemler sonucu elde edilen grup ortalamaları ($\bar{x}$), Standart sapma değeri (ss) ve Bağımsız Grup t-Testi sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21
Atılganlık Değişkenine Göre Yurt Dışı Yaşantısı Olan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre $\bar{X}$ ve SS ve Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	Karşılaştırma Sonuçları		
				Sd	t Değeri	P Değeri
Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Kız Öğrenciler	104	33,89	19,1	163	,39	-----
Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Erkek Öğrenciler	61	32,66	20,3			

Tablo 21’de ‘görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçiren kız ve erkek öğrencilerin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır

6- Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Öğrencilerin Yurt Dışında Kalış Sürelerine Göre Atılganlık Puanlarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular:

Araştırmanın bir başka amacı da atılganlık puanları , yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin yurt dışında kalış sürelerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemektir.

Bu amacı test etmek için yurt dışı yaşantısı geçiren öğrenciler yurt dışında kalış sürelerine göre “5-10 yıl arası” “10-15 yıl arası” ve “15 yıldan fazla” şeklinde üç guruba ayrılmıştır. Her guruba düşen eleman sayısı 30’dan büyük olduğu için grupların üzerinde her hangi bir birleştirme işlemi yapılmamıştır.

Bu gruplarla Atılganlık Puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi Tekniği” uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22
Atılganlık Puanı Ortalamaları İle Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Öğrencilerin Yurt Dışında Kalış Süreleri Arasındaki Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Oranı	P değeri
Gruplar Arası	2	1316,93	658,47	1,76	-----
Gruplar İçi	162	60695,65	374,66		
Genel Toplam	164	62012,58			

Tablo 22’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin yurt dışında kalış süreleri ile atılganlık puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

7- Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Öğrencilerin Yurt Dışında Bitirdikleri Okullara Göre Atılganlık Puanlarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular:

Araştırmanın bir başka amacı da atılganlık puanları , yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin yurt dışında bitirdikleri okullara göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemektir.

Bu amacı test etmek için yurt dışı yaşantısı geçiren öğrenciler yurt dışında bitirdikleri okullara göre “Ortaöğretim Kurumu” “Mesleki Teknik Eğitim Kurumu ” ve

“Yüksekokul/Üniversite” şeklinde üç guruba ayrılmıştır. Her guruba düşen eleman sayısı 30’dan büyük olduğu için gurupların üzerinde her hangi bir birleştirme işlemi yapılmamıştır.

Bu gruplarla Atılganlık Puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi Tekniği” uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23
Atılganlık Puanı Ortalamaları İle Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Öğrencilerin Yurt Dışında Okudukları Okullar Arasındaki Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Oranı	P değeri
Gruplar Arası	2	84,44	42,22	,11	-----
Gruplar İçi	162	61928,15	382,27		
Genel Toplam	164	62012,58			

Tablo 23’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin yurt dışında okudukları okullar ile atılganlık puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

8-Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Öğrencilerin Algıladıkları Anne-Baba Tutumları İle Atılganlık Puanları Arasındaki İlişki:

Araştırmanın bir başka amacı da yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumları ile atılganlık puanları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Bu amacı test etmek için öğrenciler uygulama aşamasında yurt dışı yaşantısı geçiren grup ve yurt dışı yaşantısı geçirmeyen grup ve buna paralel olarak da algılanan anne-baba tutumlarına göre altı guruba ayrılmışlardır.

Bu gruplar: “Baskıcı Otoriter Tutum” “Aşırı Koruyucu Tutum” “Demokratik Tutum” “Tutarsız Tutum” “İlgisiz Tutum” ve “Diğer” şeklindedir.

Fakat istatistiksel işlemler aşamasında gruplar arasında İki Boyutlu Varyans Analizi yapabilmek için , guruba düşen n sayısı 30 dan küçük olan guruplar birleştirilmiştir. Buna göre: “Baskıcı ve Otoriter Tutum” grubu “Tutarsız Tutum” grubu ile birleştirilmiştir.

Bu düzeltmeler yapıldıktan sonra yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme ve algılanan anne-baba tutumları ile atılganlık puanı ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla “İki Boyutlu Varyans Analizi Tekniği” uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Algılanan Anne-Babanın Tutumlarına Göre Atılganlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Oranı	Anlamlılık Derecesi
Ana Etki	4	6929,99	1732,50	4,31	,001
Çocuk Yetiştirme Tutumları	3	2927,34	975,78	2,43	,06
Yurt dışı yaşantısı geçirip Geçirmeme	1	3436,39	3436,39	8,54	,001
İki Yönlü Etkileşim Çocuk yetiştirme Tutumlar ve yurt Dışı yaşantısı geçirip geçirmeme	3	342,12	114,04	,28	,83
Hücreler İçi	322	129490,41	402,14		
Genel Toplam	329	141141,89	429,01		

Tablo 24’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme, algılanan anne baba tutumları atılganlık üzerine birlikte etkisi olmadığı saptanmıştır.

Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme atılganlık üzeride .001 düzeyinde anlamlı bir farklılık yarattığı saptanmıştır. Bu farklılık yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin lehinedir ($X= 33,44$).

Algılanan anne-baba tutumları ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

9-Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyleri İle Atılganlık Puanları Arasındaki İlişki:

Araştırmanın bir başka amacı da yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyleri ile atılganlık puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek”tir.

Bu amacı test etmek için öğrenciler uygulama aşamasında yurt dışı yaşantısı geçiren gurup ve yurt dışı yaşantısı geçirmeyen gurup şeklinde oluşturuldu ve buna paralel olarak öğrenciler annelerinin eğitim durumuna göre uygulama aşamasında beş gruba ayrılmışlardır .

Bu gruplar Okur-yazar ,İlkokul mezunu , Ortaokul mezunu , Lise mezunu ,Yüksek okul/Üniversite mezunu dur. Her guruba düşen eleman sayısı 30’dan büyük olduğu için (Yalnız yüksekokul/üniversite mezunu gurup birleştirilmemiştir, çünkü birleştirilecek uygun bir gurup bulunamamıştır) gurupların üzerinde her hangi bir birleştirme işlemi yapılmamıştır.

Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme ve annenin eğitim düzeyi ile atılganlık puanı ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla “İki Boyutlu Varyans Analizi Tekniği” uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25

Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Annenin Eğitim Düzeyine Göre Atılganlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Oranı	Anlamlılık Derecesi
Ana Etki	5	7268,8	1453,8	3,62	,003
Yurt dışı yaşantısı geçirip Geçirmeme	1	2362,7	2362,7	8,89	,01
Annenin Eğitim Düzeyi	4	2920,2	730,1	1,82	,12
İki Yönlü Etkileşim Annenin eğitim düzeyi ve yurt Dışı yaşantısı geçirip geçirmeme	4	1776,1	444,1	1,10	,35
Hücreler İçi	320	128348,2	401,1		
Genel Toplam	329	141141,9	429,1		

Tablo 25’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme ve annenin eğitim düzeyi, birlikte öğrencilerin atılganlık düzeyleri üzerine etkisi olmadığı saptanmıştır.

Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme atılganlık üzerinde .01 düzeyinde anlamlı bir farklılık yarattığı saptanmıştır. Bu farklılık yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin lehinedir ($X= 33,44$).

Annenin eğitim düzeyi ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılık da yoktur.

10-Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyleri İle Atılganlık Puanları Arasındaki İlişki:

Araştırmanın bir başka amacı da yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri ile atılganlık puanları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Bu amacı test etmek için öğrenciler uygulama aşamasında yurt dışı yaşantısı geçiren grup ve yurt dışı yaşantısı geçirmeyen grup şeklinde oluşturuldu ve buna paralel olarak öğrenciler babalarının eğitim durumuna göre uygulama aşamasında beş gruba ayrılmışlardır .Bu gruplar Okur-yazar ,İlkokul mezunu , Ortaokul mezunu , Lise mezunu ,Yüksek okul/Üniversite mezunu dur.

Fakat istatistiksel işlemler aşamasında gruplar arasında İki Boyutlu Varyans Analizi yapabilmek için , guruba düşen “n” sayısı 30 dan küçük olan gruplar birleştirilmiştir. Buna göre: “Okur Yazar” gurubu “İlkokul mezunu” gurub ile birleştirilmiştir.

Bu düzeltmeler yapıldıktan sonra yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme ve babanın eğitim düzeyi ile atılganlık puanı ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla “İki Boyutlu Varyans Analizi Tekniği” uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Babanın Eğitim Düzeyine Göre Atılganlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Oranı	Anlamlılık Derecesi
Ana Etki	3	4524,8	1508,27	3,9	,01
Babanın Eğitim Düzeyi	2	387,6	193,8	,50	,60
Yurt dışı yaşantısı geçirip Geçirmeme	1	4513,9	4513,9	11,7	,001
İki Yönlü Etkileşim Babanın eğitim düzeyi ve yurt Dışı yaşantısı geçirip geçirmeme	2	74,67	37,33	,09	,90
Hücreler İçi	189	72802,6	385,2		
Genel Toplam	194	77542,10	399,7		

Tablo 26’da görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme ve babanın eğitim düzeyi, birlikte öğrencilerin atılganlık düzeyleri üzerine etkisi olmadığı saptanmıştır.

Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme atılganlık üzeride .001 düzeyinde anlamlı bir farklılık yarattığı saptanmıştır. Bu farklılık yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin lehinedir ($X= 33,44$).

Babanın eğitim düzeyi ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılık da yoktur.

11-Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Düzeyleri İle Atılganlık Puanları Arasındaki İlişki:

Araştırmanın bir başka amacı da yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyleri ile atılganlık puanları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Bu amacı test etmek için öğrenciler uygulama aşamasında yurt dışı yaşantısı geçiren gurup ve yurt dışı yaşantısı geçirmeyen gurup ve buna paralel olarak öğrenciler ailelerinin gelir durumuna göre beş gruba ayrılmışlardır .

Bu gruplar zengin, ortanın üstü, orta halli, ortanın altı, dar gelirli dir.

Fakat istatistiksel işlemler aşamasında gruplar arasında İki Boyutlu Varyans Analizi yapabilmek için , guruba düşen “n” sayısı 30 dan küçük olan gruplar birleştirilmiştir. Buna göre: “zengin” gurubu “ortanın üstü” grup ile yine “ortanın altı,dar gelirli” grup “orta halli” grup ile birleştirilmiştir.

Bu düzeltmeler yapıldıktan sonra yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme ve ailenin gelir düzeyi ile atılganlık puanı ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla “İki Boyutlu Varyans Analizi Tekniği” uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Ailenin Gelir Düzeyine Göre Atılganlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Oranı	Anlamlılık Derecesi
Ana Etki	2	7332,8	3666,4	9,1	,0001
Yurt dışı yaşantısı geçirip Geçirmeme	1	5902,1	5902,1	14,6	,0001
Ailenin Gelir Düzeyi	1	560,3	560,3	1,4	,24
İki Yönlü Etkileşim Ailenin gelir düzeyi ve yurt Dışı yaşantısı geçirip geçirmeme	3	198,4	198,4	,49	,48
Hücreler İçi	326	132016,8	404,10		
Genel Toplam	329	141141,9	429,1		

Tablo 27’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme, ailenin gelir düzeyi atılganlık üzerine birlikte etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme atılganlık üzerinde .01 düzeyinde anlamlı bir farklılık yarattığı saptanmıştır. Bu farklılık yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin lehinedir (X= 33,44).

Ailenin gelir düzeyi ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılık da yoktur.

12-Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Öğrencilerin Ailede Kaçınıcı Çocuk Oldukları İle Atılgnlık Puanları Arasındaki İlişki:

Araştırmanın bir başka amacı da yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen öğrencilerin ailede kaçınıcı çocuk oldukları ile atılgnlık puanları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Bu amacı test etmek için öğrenciler uygulama aşamasında yurt dışı yaşantısı geçiren gurup ve yurt dışı yaşantısı geçirmeyen gurup ve buna paralel olarak öğrenciler ailede kaçınıcı çocuk olduklarına göre üç gruba ayrılmışlardır .

Bu gruplar ilk çocuk, ortanca çocuk, sonuncu çocukdur. Her guruba düşen eleman sayısı 30'dan büyük olduğu için gurupların üzerinde her hangi bir birleştirme işlemi yapılmamıştır.

Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme ve ailede kaçınıcı çocuk olma ile atılgnlık puanı ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla “İki Boyutlu Varyans Analizi Tekniği” uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme ve Ailede Kaçınıcı Çocuk Olmaya Göre
Atılgnlık Puanları Arasındaki İki Boyutlu Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Oranı	Anlamlılık Derecesi
Ana Etki	3	9694,10	3231,7	7,9	,0001
Yurt dışı yaşantısı geçirip Geçirmeme	1	8483,5	8483,5	20,10	,0001
Ailede Kaçınıcı Çocuk Olma Durumu	2	1445,7	722,9	1,8	,16
İki Yönlü Etkileşim Ailede kaçınıcı çocuk olma durumu Ve yurt dışı yaşantısı geçirip geçirme	2	76,52	38,62	,09	,91
Hücreler İçi	324	131193,8	404,9		
Genel Toplam	329	141141,9	429,1		

Tablo 28’de görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme, ailede kaçınıcı çocuk olma durumu atılgnlık üzerine birlikte etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme atılganlık üzeride .0001 düzeyinde anlamlı bir farklılık yarattığı saptanmıştır. Bu farklılık yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin lehinedir ($X=33,44$).

Ailede kaçınıcı çocuk olma durumu ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılık da yoktur.

13- Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme İle Türkiye’de Yaşamaktan Memnun Olup Olmama Durmu Arasındaki İlişki:

Bir başka amaçta örnekleme oluşturan öğrencilerin yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme ile Türkiye’de yaşamaktan memnun olup olmama değişkeni arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bunun İçin Ki Kare Tekniği uygulanmış ve sonuçlar Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29
Yurt Dışı Yaşantısı Geçirip Geçirmeme Değişkeni İle Türkiye’de Yaşamaktan Memnun Olup Olmama Durumu İçin
Ki Kare Testi Sonuçları

Türkiye’de yaşamaktan memnun olup olmama durumu	Yurt dışı yaşantısı geçirmiş gurup		Yurt dışı yaşantısı geçirmemiş gurup		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Evet	130	78,8	120	72,7	250	75,8
Hayır	35	21,2	45	27,3	80	24,2
Toplam	165	100	165	100	330	100
KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI						
N		Sd	Ki Kare Değeri		P	
330		1	1,34		—	

Tablo 29’da görüldüğü gibi yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme değişkeni ile Türkiye’de yaşamaktan memnun olup olmama durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yurt dışı yaşantısı geçirmemiş gurubun % 27,3’ü Türkiye’de yaşamaktan memnun olmadığını belirtirken, yurt dışı yaşantısı geçirmiş gurubun yalnızca % 21,2’si memnun olmadığını belirtmiştir. Bu durum dikkate değer bir sonuçtur.

BÖLÜM IV

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada ele alınan amaçlar doğrultusunda elde edilen başlıca bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin atılganlık envanteri puanı ortalamaları yurt dışı yaşantısı geçirmeyen öğrencilerin atılganlık envanteri puanı ortalamalarından daha yüksek olup aralarındaki bu ilişki (p.0001) düzeyinde anlamlıdır.

Bu sonuç yurt dışında doğmuş veya belli süre kalmış olan gençlerin veya öğrencilerin daha atılgan davranışlar sergilediğini ifade etmektedir. Daha önceki bölümlerde atılganlığı, bireyin haklarını korumada, düşüncelerini, duygularını ve inaçlarını doğrudan, dürüst ve uygun yollarla ve de başkalarının haklarını gözeterek ortaya koyma biçimi olarak tanımlamıştık.

Giriş kısmında da açıklandığı gibi farklı soyo-kültürel ve ekonomik ortam bireyin kendisini ifade etmesine etki etmektedir. Avrupa ülkelerinde bireyler arası ilişkiler daha dolaysız, Asya toplumlarında ise daha dolaylı olması bunun bir örneğini teşkil etmektedir.

Bireyin yetiştiği kültür, aile, eğitim onun sergilediği ve sergileyeceği davranışlarına etki etmektedir. Avrupada yaşamakta olan gençlerin kendilerini daha rahat ifade etmeleri, haklarını daha iyi savunmaları, duygu ve düşüncelerini daha dolaysız yansıtmaları, yaşamış oldukları ortamlardan, kültürel ortamlardan ve arkadaş çevrelerinden etkilenmekte ve bazı davranışları kendi inandığı davranışlarla karşılaştırıp daha doğru karar vermelerine neden olmaktadır.

Ekonomik bağımsızlık,daha özgür ortam ve eğitim, cinsiyet rollerindeki eşitlikçi yaklaşım, aile içi demokratikleşme ev dışı yaşantı, aile döngüsünün farklı

sorumluluklar paylaşması, ailenin dışıya dönük bir yetiştirmeyi benimsemesi ve dışıya dönük bir toplum içinde iletişim sürdürmesi gibi faktörler bireyin davranış tarzlarına etki etmektedir.

Yapılan araştırmada yurt dışı yaşantısı geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeylerinin daha düşük olması şöyle açıklanabilir, gençler, yetiştikleri eğitim,kültür, ekonomik ve aile süreci içindeki benimsedikleri yaklaşım tarzlarının etkisinde kalarak yetişmekte bu da davranışlarının daha pasif olmasına neden olmaktadır. Tüm bu faktörler birlikte ele alındığında gençlerin atılgan davranışlar sergilemesi ve onlardan atılgan davranışlar beklenmesi anlamsız görünmektedir. Atılgan davranış gösteremeyen gençlerin daha saldırgan oldukları ve buna paralel olarak da pasif oldukları görülmektedir.

Cinsiyet faktörü açısından öğrencilerin atılganlık puanları karşılaştırıldığında yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen kız öğrencilerin atılganlık puanları yurt dışı yaşantısı geçiren kız öğrencilerin lehine anlamlı (p.001) şekilde farklılık göstermektedir. Yine aynı şekilde yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen erkek öğrencilerin atılganlık puanları yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin lehine anlamlı (p.001) şekilde farklılık göstermektedir.

Fakat yurt dışı yaşantısı olan ve olmayan gruplar kendi içinde cinsiyet açısından karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bu sonuçlardan hareketle farklı sosyo-kültürel ve ekonomik ortamlarda yaşayanların kitlesel davranış özellikleri de farklılaşmaktadır denilebilir. Yani yurt dışında yaşamış olan gençler farklı uyarıcılarla karşı karşıya kalmakta ve farklı iletişim özellikleri yansıttıkları ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında yurt dışında yaşamamış olanlar da yaşamış oldukları ortamların uyarıcılarına tepkide bulunmaları farklı davranışlar sergilemelerine neden olmaktadır.

Yurt dışı yaşantısı geçirmiş ve yurt dışı yaşantısı geçirmemiş grupların kendi içlerinde cinsiyetler arası bir karşılaştırma yaptığımızda davranışlar açısından bir fark ortaya çıkmadığı saptanmıştır. Yani aynı ortamları

paylaşanların aynı uyarıcılarla etkileşim halinde olmaları doğal olarak aynı veya birbirine benzer davranışlar sergilemelerine neden olmaktadır. Bu durum hem yurt dışı yaşantısı geçiren ve hem de geçirmeyenler için geçerlidir.

Yurt dışı yaşantısı geçiren gençlerin yurt dışında kalış süreleri ve yurt dışında aldıkları eğitime göre atılganlıkları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bunun farklı çıkmaması normaldir, çünkü zaten bu grubun atılganlık düzeyleri yüksektir ve yurt dışındaki eğitim programları öğrencilerin ve gençlerin atılganlık gibi kişilik özelliklerini destekleyici yöndedir.

Yine yurt dışında kalış süresine bağlı olarak öğrencilerin atılganlıkları arasında anlamlı bir ilişki çıkmaması normal ve beklenen bir sonuçtur. Şöyleki yurt dışında kalan öğrencilerin % 85'i orta öğretime veya orta öğretimin son kademesine kadar eğitim almış öğrencilerdir. Yurt dışında belli bir süre eğitim almanın atılganlığı arttırdığı düşünülebilir..

Anne ve babanın eğitimi, ekonomik düzey ve ailede kaçınıcı çocuk olma durumu ile atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin çıkmaması beklentilerin tersidir. Halbuki, Uğurluoğlu'nun araştırmasına göre eğitim düzeyi yüksek ve gözde bir meslek sahibi olan anne ve babaların çocukları daha atılgan oldukları tesbit edilmiştir, (1996:2).

Araştırmamıza baktığımızda her iki hedef kitledeki ebeveylelerin eğitim ve mesleki statüleri ile çocuklarının atılganlıkları arasında bir ilişki çıkmamıştır.

ÖNERİLER

1- Yurt dışında eğitim gören gençlerimiz ile Türkiyede eğitim gören gençlerimizin çeşitli kişilik özellikleri açısından karşılaştırılması yani kültürler arası boyutta çalışmaların yapılması ve bu çalışmaların derinleştirilerek devam etmesi önerilebilir.

2- Atılganca davranış ile çocuk yetiştirme tutumu ve öğretmen tutumu arasında ilişki bulunmaktadır. Baskıcı ve otoriter anne-baba ve öğretmen tutumlarının gençlerde atılganca davranışlar göstermeyi engellediği düşünülebilir, bu sebeple öğretmenin gençlere daha öğrenci merkezli bir eğitim uygulaması için eğitilmesi önerilebilir. Anne babasında çocukta atılganlığı ve girişkenliği önleyici tutum ve davranışlar hakkında farkındalık kazanması gerekir. Bu nedenle anne-babayı eğitici programların yaygınlaştırılması önerilebilir.

3- Çocuk yetiştirme tutumlarının bireylerin davranışlarını şekillendirdiği, tutumların oluşmasını etki ettiği araştırma sonuçları ile desteklenmektedir. Bu nedenle hem ailelerin olumlu tutum ve davranış oluşturunca çocuk yetiştirme tutumlarını kazanmalarını sağlayıcı çalışmalar yapılmalı, hem de yurt dışından dönen gençlerin uyum problemlerinin çözümü için ailelere yardım ve destek sağlanmalıdır.

4- Atılganlık eğitimi alanlar daha atılgan davranışlar sergilemektedirler. Dolayısıyla okulların Rehberlik Servislerince atılganlık eğitim programları düzenlenebilir. Bunun yanında Rehberlik Servisi çalışanları okullarının bünyesinde bulunan ve yurt dışından dönmüş öğrencilere de uyumlarına yardım amacı ile grup çalışmaları yapmaları ve bu amaca hizmet edecek araştırmaların çoğalması önerilebilir.

5- Yurdumuzdaki ve yurt dışındaki gençlerimizle ilgili karşılaştırmalı çalışmaların yaygınlaştırılması gerekmektedir.

ÖZET

Bu araştırma yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen 18-25 yaş arası gençlerin atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır.

Araştırma 1998-1999 öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeline göre yapılan araştırmanın evrenini yurt dışı yaşantısı geçirmiş ve geçirmemiş 18-25 yaş grubu gençler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı bölümü ile Atatürk Eğitim Fakültesi Almanca, İngilizce ve Fransızca öğretmenliği bölümünde okuyan ve yurt dışında en az beş yıl kalmış, yurda döndükten sonra en çok beş yıl geçmiş olan 165 öğrenci ve yurt dışı yaşantısı olmayan 165 den oluşan toplam 330 kişilik bir grup oluşturmıştır.

Araştırmanın veri toplama aşamasında öğrencilerin atılganlık düzeyinin belirlenmesinde Rathus tarafından 1973’de ABD geliştirilip 1980 de Voltan tarafından Türkiye’ye uyarlanan Rathus atılganlık envanteri kullanılmıştır.

Ayrıca öğrenciler hakkında bazı kişisel bilgileri toplamak amacıyla hazırlanan Bireyi Tanıma Çizelgesi kullanılmıştır.

Verilerin toplanmasından sonra istatistiksel çözümler yapılmıştır. Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeylerinin arasındaki ilişkiyi test etmek için, iki grup ortalamaları arasındaki farkı test eden “Bağımsız Grup t-Testi” tekniğinden yararlanılmıştır

Yurt dışı yaşantısı geçiren kız ve erkeklerin atılganlık düzeyleri ile yurt dışı yaşantısı geçirmeyen kız ve erkeklerin atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi test etmek için, iki grup ortalamaları arasındaki farkı test eden “Bağımsız Grup t-Testi” tekniğinden yararlanılmıştır. Yine yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen kızların ve erkeklerin atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi test

etmek için, iki gurup ortalamaları arasındaki farkı test eden “Bağımsız Grup t-Testi” tekniğinden yararlanılmıştır

Yurt dışı yaşantısı geçiren gençlerin atılganlıkları yurt dışında kalış sürelerine ve aldıkları eğitime göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için “Tek Yönlü Varyans Analizi” tekniği uygulanmıştır. Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeyleri ailenin çocuk yetiştirme tutumuna, ekonomik durumuna annenin eğitim düzeyine, babanın eğitim düzeyine ve ailedeki sıralamasına göre (kaçınıcı çocuk) farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacı ile “İki Boyutlu Varyans Analizi” tekniği uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sıralanmıştır.

1- Yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamaları, yurt dışı yaşantısı geçirmeyen öğrencilerin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamalarından daha yüksek olup, ortalamalar arasındaki bu fark $P < .0001$ düzeyinde anlamlıdır.

2-Yurt dışı yaşantısı geçiren kız öğrencilerinin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamaları, yurt dışı yaşantısı geçirmeyen kız öğrencilerinin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamalarından daha yüksek olup, ortalamalar arasındaki bu fark $P < .0001$ düzeyinde anlamlıdır.

3- Yurt dışı yaşantısı geçiren erkek öğrencilerin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamaları, yurt dışı yaşantısı geçirmeyen erkek öğrencilerin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamalarından daha yüksek olup, ortalamalar arasındaki bu fark $P < .0001$ düzeyinde anlamlıdır.

4- Yurt dışı yaşantısı geçirmeyen kız ve erkek öğrencilerin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır

5- Yurt dışı yaşantısı geçiren kız ve erkek öğrencilerin Atılganlık Envanteri Puanı Ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır

6- Yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin yurt dışında kalış süreleri ile atılganlık puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

7- Yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin yurt dışında okudukları okullar ile atılganlık puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

8- Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme değişkeni ve algılanan anne baba tutumları değişkeninin birlikte atılganlık düzeyine etkisi olmadığı saptanmıştır.

Aynı zamanda algılanan anne-baba tutumları ile atılganlık arasında da anlamlı bir farklılık yoktur.

9- Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme değişkeni ve annenin eğitim düzeyi değişkeninin birlikte atılganlık düzeyine etkisi olmadığı saptanmıştır.

Annenin eğitim düzeyi ile atılganlık arasında da anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

10- Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme değişkeni ve babanın eğitim düzeyi değişkeninin birlikte atılganlık düzeyine etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Babanın eğitim düzeyi ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

11- Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme değişkeni ve ailenin gelir düzeyi değişkeninin birlikte atılganlık düzeyine etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Ailenin gelir düzeyi ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

12- Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme değişkeni ve ailede kaçınıcı çocuk olma değişkeninin birlikte atılganlık düzeyine etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Ailede kaçınıcı çocuk olma ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

13- Yurt dışı yaşantısı geçirip geçirmeme değişkeni ile Türkiye’de yaşamaktan memnun olup olmama durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

KAYNAKÇA

Akkaya, Kadri. **“Batı Avrupa Türkleri”**, Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfı Yayınları, No: 3, Amsterdam, 1992.

Alberti,Robert ve Emmons, Micheal. **“Atılganlık Hakınızı Kullanın”**, Çev.Serap Kaplan. Hekimler Yayın Birliği Yayınları, Ankara 1998.

Arı, Ramazan, **“Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları İle Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına, Atılganlık ve Uyum Düzeylerine Etkisi”**, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1989.

Aşkun, İ.Cem. **“Yurt Dışındaki Türk Çocuklarının Başlıca Eğitim Sorunlarını Nasıl Ele Almalıyız”**, T.E.D. III. Eğitim Toplantısı, Ankara 1980.

Atkinson, Rita ve Diğerleri. **“Psikolojiye Giriş”**, Sosyal Yayınlar, 1995 İstanbul.

Atlas, Aynur. **“Increasing Assertiveness In Junoir High Students With A Special Tarining Proğram”**, Degree Of Master Of Arts Social Sciences, Bosphophours Universtiy, İstanbul, 1984.

Aydın, Betül. **“Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerini Açısından Atılganlık Seviyesinin İncelenmesi”**, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, İstanbul, 1991.

Aydın, Betül. **“Çocuk ve Ergen Psikolojisi”**, Marmara Üniversitesi Vakfı Yayınları, No:1 İstanbul, 1997.

Başaran, İbrahim Ethem. **“Dünya Gençlik Yılı’nın Katılma İlkesi ve Aile”**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 18, Sayı 1, Ankara, 1985.

Çağlar, Adil. **“Yükseköğretim Gençliğinin Sorunları”**, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1996.

Çulha, Meral ve Dereli, Aynur. **“Atılma Eğitim Programı”** IV. Ulusal Psikoloji Kongresi Özel Sayısı, Cilt : 6, Sayı : 21, 1987, İstanbul.

Demir, Ömer. ve Acar, Mustafa. **“Sosyal Bilimler Sözlüğü”**, Vadi Yayınları, Ankara, 1997.

Doğan, Süleyman, **Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Öğrencilerin Problemleri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1998.

Dökmen, Üstün. **“Sosyometri ve Psikodrama”**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1995

“DPT Raporu”, Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları, Ankara, 1983.

DPT, **“Beş Yıllık Kalkınma Planı Üzerinde Gelişmeler: 1972-83 (Ekonomik ve Sosyal Gelişmeler)”**, Ankara, 1985.

Ekşi, Aysel. **“Gençlerimiz ve Sorunları”**, Ankara Üniversitesi Yayını, No: 2790, İstanbul, 1982.

Gençtan, Engin. **“İnsan Olmak”**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993

Gökçe B. **“Sosyal ve Kültürel Değişmeler İçerisinde Gençlik, Gençliğin Eğitim Sorunları”**, T.E.D Yayınları, Ankara, 1988.

Güçray, Sonay. **“Bazı Kişisel Değişkenler, Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlığa Karar Verme Stilleri İle İlişkisi, II. Eğitim Bilimleri, Kongresi, PDR. Dergisi, Sayı: 9, cilt:2, Ankara: 1998.**

Güngör, Veys. **“Hollanda’daki Türk Gençleri ve Türkiye”**, Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfı Yayınları : 2, Amsterdam,1991

Hesapçıoğlu, Muhsin ve Çağlar, Adil. **“ Yurt Dışından Dönen İşçi Çocuklarının Türk Toplumuna ve Eğitimine Uyum Sorunları”**, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları. Yayın No: 498/12, İstanbul,1991.

İnceoğlu, Derya ve Aytar, Güler. **“Bir Grup Ergende Atılganlık Düzeyi Araştırması”**, IV. Ulusal Psikoloji Kongresi Özel Sayısı, Cilt : 6, Sayı : 21,1987.

Karasar, Niyazi. **“Bilimsel Araştırma Yöntemleri”**, VI.Basım, Ankara, 1994.

Kılıççı, Yedigâr. **“Okulda Ruh Sağlığı”**, Anı Yayıncılık, Ankara,1992.

Kılıçkaya, Nilgün. **“Yurtdışı Deneyimi Geçiren ve Geçirmeyen Lise Öğrencilerinin Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri”**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara ,1988.

Koptagel,G. **“Ruhsal Etkileşim Açısından Çocuk ve Aile”** Aile ve Çocuk Sayı: 1, 1981.

Köknel, Ö. **“Türk Toplumunda Bugünün Gençliği ve Sorunları”**, Buzak Matbaası, İstanbul, 1972.

Köknel, Özcan. **“Ana-Baba Okulu”**, Remzi Kitabevi, 5. Basım, İstanbul, 1993.

Köknel, Özcan. **“Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları”**, Cem Yayınevi, İstanbul, 1979.

Köksal, S. **“Toplumsal Değişme, Dış Göç ve Mekan Toplumunda Globalleşme:Stocholm-Rinlceby Örneği”**,Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Ensitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 1985.

Kulaksızoğlu, Adnan. **“Ergen-Aile Çatışmaları İle Annenin Tutumları Arasındaki İlişki Ve Ergenin Problemleri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. İstanbul, 1985.

Kulaksızoğlu, Adnan. **“Ergenlik Psikolojisi”**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1997.

Kulaksızoğlu. Adnan **“Gençlik Çağı ve Ülkemizde Gençlik Sorunları”** Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:2, 1990, İstanbul.

Kuşin, İclal. **“Sosyo-Ekonomik Yönleriyle Aile Sempozyumu”**, Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Ekonomi Araştırma Merkezi Yayını, İstanbul, 1991.

Mc Whiter, J. Jeffries. Çev:(Nilüfer Voltan-Acar). **“Çocukla İletişim”**, Ankara, 1984.

Oktay, Ayla. **“Sosyo-Ekonomik Yönleriyle Aile Sempozyumu”**, Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Ekonomi Araştırma Merkezi Yayını, İstanbul, 1991.

Onur, Bekir. **“Çocuk ve Ergen Gelişimi”**, İmge Yayınları, Ankara, 1993.

Onur, Bekir. **“Gelişim Psikolojisi”**, İmge Yayınları, Ankara, 1997.

Oral, Nursen. **“Atılganlık Düzeyi, Depresyon ve Cinsiyet Arasındaki İlişkilerin Değişik Gruplar Üzerinde İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1986.

Öner, Necla. **“Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testler”**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları , İstanbul, 1997.

Özdemir, M.Çağatay. **“Almanya’dan Geri Dönen ve Üniversitelerde Öğrenim Gören Gençlerin Aileye İlişkin Tutumları”**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1992.

Sardoğan, Mehmet ve Karahan, Fikret. **“Psikolojik Danışma Kuramları”**, Birsan Yayınevi, Samsun, 1994.

Sayın, Önal, **“Aile Sosyolojisi”**, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1990.

Seçmez, Osman. **“Batı Avrupa Türkleri”**, Avrupa Türk İslam Birliği Yayınları, Frankfurt, 1992

Sezgin, Osman . **“Üçüncü Neslin Eğitimi”**, Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, 1991.

Şahiner, Belgin, **“Relationship Between Assertiveness And Self-Concept”**, Master of Science in Educational Science, Middle East Technical University, Ankara, 1994.

Şen, Faruk ve Koray, Sedef. **“Türkiye’den Avrupa Topluluğuna Göç Hareketleri”**, Türkiye Araştırma Merkezi, Önel Yayınevi, 1993.

Şener,Sami. **“Türkiye’de Gençlik Olayı”**, Timaş, İstanbul, 1991.

Taştan, A.Vahap. **“Değişim Sürecinde Kimlik ve Din, Kayseri’den Yurt Dışına İşçi Göçü Olayının Kültürel Boyutu”**, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 1996.

Tezcan. Mahmut. **“Kuşaklar Çatışması”**, Kadioğlu Matbaası, Ankara, 1981.

Timur, Serim. **“Türkiye’de Aile Yapısı”**, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1972.

Titiz, Tınaz. **“Ezbersiz Eğitim-Yol Haritası”**, Beyaz Yayınları, İstanbul, 1998.

Topaloğlu Becet, Keriman, **“Ana-Baba Tutumlarının Bazı Sosyo Ekonomik Faktörlerin Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerine Etkisi”** Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1989.

Topukçu Hüseyin, **“Atılganlık Eğitiminin İlkokul Çocuklarının Atılganlık Düzeyine Etkisi”**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara, 1982.

Tufan,B. **Türkiye'ye Dönen İkinci Göçmen İşçi Çocuklarının Psiko-Sosyal Durumları**”, Ankara: DPT, Sosyal Planlama Başkanlığı Yayınları, No: DPT 2091:SPB 405.

Uğurluoğlu, Mehmet Yavuz. **“Lise Öğrencilerinde Öz Saygı Düzeyi ile Atılgan Kişilik Özelliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon , 1996.

Uğur, Güzin. **“Üniversite Öğrencilerinde Atılganlık ile Beden Algısı İlişkisi”**, Yüksek Lisans Tezi Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1996.

Uğurlu, Uğur, **“Yetiştirme Yurdunda Yaşayan Ergenler ile Ailesi ile Birlikte Yaşayan Ergenlerin Özsaygı ve Atılganlık Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması”**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1994.

Ultanır, Emel. **“Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren Lise Öğrencilerinin Değerlerinin Bazı Değişkinlere Göre İncelenmesi”**. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1992.

Varış, Fatma. **“Ergenin Gelişimi”**, İstanbul, Özgü Yayınevi, 1963.

Varış, Fatma. **“Ergenin Gelişimine Etki Yapan Kültürel Faktörler”**, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:5, Ankara, 1968.

Voltan, Nilifer. **“Grupla Atılganlık Eğitiminin Bireyin Atılganlık Eğitim Düzeyine Etkisi”**, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1980.

Voltan, Nilüfer. **“Rathus Atılganlık Envanterinin Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanması ve Elde Edilen Bulgular”**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı, 4, Ankara, 1981

Whiteheat, Chrissie. **“So Is Assertiveness Training Course”**. U.S.; California, 1994.

Yavuz, Halide. **“Ergenlik Çağında, Gelişmeyi Etkileyen Güçler”**, Boğaziçi Üniversitesi yayınları, İstanbul, 1974.

Yavuzer Haluk. **“Psiko-Sosyal Açıdan Çocuk Suçluluğu”**. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayın No:2798, 1981.

Yavuzer, Haluk. **“Ana-Baba ve Çocuk”**, Remzi Kitabevi, 7. Baskı, İstanbul, 1993.

Yavuzer, Haluk. **“Çocuk ve Suç”**, Remzi Kitabevi, 6. Basım, İstanbul, 1993

Yörükoğlu, Atalay. **“Çocuk Ruh Sağlığı”**. Türkiye İş Bankası Kültür Yayını, Ankara, 1983.

Yörükoğlu, Atalay. **“Değişen Toplumda Aile ve Çocuk”**, Aydan Kitabevi Yayınları Ankara, 1983.

Yörükoğlu, Atalay. **“Gençlik Çağı”**, Özgür Yayınları, İstanbul, 1996.

E K L E R

Ek-1 : Bireyi Tanıma Çizelgesi Örneği.

Ek-2 : Rathus Atılganlık Envanteri Örneği.

Ek-3 : Rathus Atılganlık Envanteri Cevap Cevap Formu Örneği.

Ek - 1**BİREYİ TANIMA ÇİZELGESİ**

Sevgili öğrenci size verilen bireyi tanıma çizelgesi sizi ve ailenizi daha iyi tanımaya yönelik 17 sorudan oluşmaktadır. Vermiş olduğunuz cevaplar saklı kalacak, sadece araştırma için kullanılacaktır. Lütfen boş bırakmayınız ve her durum için bir işaretleme yapınız.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Tuncay AKINCI

1. Cinsiyetiniz

1. () Kız
2. () Erkek

2. Yaşınız

1. () 18-20 yaş arası
2. () 21-22 yaş arası
3. () 23-25 yaş arası
4. () 25 yaş ve üstü

3. Ailenin Kaçınıcı çocuğusunuz?

1. () İlk çocuk
2. () Ortanca çocuk
3. () Sonuncu çocuk

4. Ailenizin çocuk yetiştirme tutumu aşağıdakilerden hangisine uygundur.

- 1.()Eşitlikçi- demokratik
- 2.()"Aşırı" koruyucu /Müdahaleci
- 3.()"Aşırı" baskıcı-otoriter
- 4.()Tutarsız
- 5.() İlgisiz
- 6.() Diğer

5. Ailenin ekonomik seviyesi aşağıdakilerden hangisine uygundur.

- 1.() Zengin
- 2.() Ortanın üstü
- 3.() Orta halli
- 4.() Ortanın altı
- 5.() Dar gelirli

6. Annenizin en son bitirdiği okul.

- 1.() Okur-yazar
- 2.() İlkokul mezunu
- 3.() Ortaokul mezunu
- 4.() Lise mezunu
- 5.() Yüksekokul mezunu

7. Babanızın en son bitirdiği okul.

- 1.() Okur-yazar
- 2.() İlkokul mezunu
- 3.() Ortaokul mezunu
- 4.() Lise mezunu
- 5.() Yüksekokul mezunu

8. Türkiye de yaşamaktan memnun musunuz?

- 1. () Evet
- 2. () Hayır

Lütfen Yurt Dışında Belirli Bir Süre Kalmış ve Orada Eğitim Almış Olanlar Cevaplasın.

9. Kaldığınız yabancı ülke hangisidir?

(.....)

10. Yabancı Ülkede kalış süreniz aşağıdakilerden hangisine uygundur?

- 1.() 5. Yılda az
- 2.() 5-10 yıl arası
- 3.() 10-15 yıl arası
- 4.() 15 yıldan fazla

11. Yurt dışında eğitim için kaç yıl geçirdiniz?

()

12. Hangi sınıflarda (okullarda) okudunuz?

- 1.()Okul öncesi eğitim kurumu
- 2.()Temel eğitim okulu
- 3.()Ortaöğretim kurumu
- 4.()Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumu
- 5.()Yüksekokul

13. Türkiye'ye geri döndükten sonra kaç yıl geçti ()**14. Tekrar yurt dışına gitmek istiyor musunuz?**

1. () Evet
2. () Hayır

15. Yurt dışında gittiğinizde kaç yaşındaydınız?

- 1.() Yurt dışında doğdum.
- 2.() Beş yaşından önce
- 3.() 5-10 yaş arası
- 4.()10-15 yaş arası
- 5.()15-20 yaş arası

16. Kendi isteğinizle mi Türkiye'de bulunuyorsunuz?

1. () Evet
2. () Hayır.

17. Yurt dışında iken Türkçe'yi ne ölçüde biliyordunuz?

1. () Zayıf
2. () Orta
3. () İyi
4. () Çok iyi

Ek-2

RATHUS ATILGANLIK ENVANTERİ

AÇIKLAMA : Aşağıda size 30 maddelik bir envanter verilmiştir. Her maddeyi dikkatlice okuyup, size uygunluk derecesine göre CEVAP KAĞIDINDAKİ ilgili parantezin içini KARALAYARAK cevaplayınız.

ÖRNEK: İnsanlarla kavga etmekten hoşlanırım.

Eğer bu madde size çok uyuyor, sizi çok iyi anlatıyorsa Cok İyi Uyuyor; oldukça iyi anlatıyorsa Biraz Uyuyor cevabını işaretleyiniz. Eğer madde size pek uymuyor, pek anlatmıyorsa Fazla Uymuyor; size hiç uymuyorsa, sizi hiç anlatmıyorsa Hiç Uymuyor cevabını işaretleyiniz.

1. Bence insanların çoğu benden daha atılgan ve saldırgandır.
2. Sıkılganlığım yüzünden karşıt cinse herhangi bir öneride bulunamıyor ya da onların önerilerini kabul edemiyorum.
3. Bir lokantada isteğime göre hazırlanmamış bir yemek gelince garsona şikayette bulunurum.
4. Başkalarının beni kırdıklarını fark ettiğim halde onları incitmemeye dikkat ederim.
5. İstemediğim bir malı almam için ısrar edilirse “hayır” demekte zorluk çekerim.
6. Benden bir şey yapmam istendiğinde nedenini öğrenmekte ısrar ederim.
7. İnsanı geliştirici ve sert tartışmalara katılmak istediğim zamanlar olur.
8. Benim durumumdaki herkes gibi bende yükselmek için çabalarım.
9. Doğrusunu isterseniz insanlar beni kullanır.
10. Yeni tanıştığım insanlarla ya da yabancılarla rahatlıkla konuşurum.
11. Karşıt cinsten çekici birine ne söyleyeceğimi çoğu kez bilmem.
12. Resmi telefon konuşmaları yapmaktan çekinirim.
13. Bir işe mektup yazarak başvurmayı yüz yüze görüşmeye tercih ederim.
14. Satın aldığım şeyleri geri vermekten sıkılırım.
15. Beni rahatsız eden saygıdeğer bir yakınıma, rahatsızlığımı ifade etmek yerine duygularımı ondan saklamayı yeğlerim.
16. Aptalca görünürüm korkusuyla soru sormaktan kaçırım.

17. Bir tartışma sırasında kızdığım, hırslandığım belli olacak diye korkarım.
18. Tanınmış ve saygı duyulan bir kimsenin yanlış bir şey söylediğini duyduğumda dinleyenlere kendi görüşümü de duyurmaya çalışırım.
19. Satıcılarla pazarlık yapmaktan kaçınırım.
20. Önemli ve değerli bir iş yaptığımda başkalarının bunu öğrenmesinde sakınca görmem.
21. Duygularımı ifade ederken açık ve samimiyimdir.
22. Biri benim hakkımda yanlış ve kötü şeyler söyler ise, hemen o kişiyle konuşurum.
23. Çoğunlukla hayır demekte çekinirim.
24. Duygularımı anında açığa çıkarmaktansa biriktirmeyi yeğlerim.
25. Kötü bir hizmetten şikayetçi olurum.
26. Övüldüğümde bazen ne diyeceğimi bilemem.
27. Tiyatro, konferans gibi topluluklarda iki kişi yüksek sesle konuşursa, onlara susmalarını ya da konuşmalarına başka bir yerde devam etmelerini söylerim.
28. Kuyrukta öne geçen birine yaptığının yanlış olduğunu söylerim.
29. Fikrimi ifade etmekte zorluk çekmem.
30. Hiçbir şey söylemediğim zamanlar olur.

Ek-3

RAHTUS ATILGANLIK ENVANTERİ CEVAP FORMU
--

ÇOK İYİ UYUYOR	OLDUKÇA UYUYOR	BİRAZ UYUYOR	PEK UYMUYOR	OLDUKÇA UYMUYOR	HİÇ UYMUYOR
1-()	()	()	()	()	()
2-()	()	()	()	()	()
3-()	()	()	()	()	()
4-()	()	()	()	()	()
5-()	()	()	()	()	()
6-()	()	()	()	()	()
7-()	()	()	()	()	()
8-()	()	()	()	()	()
9-()	()	()	()	()	()
10-()	()	()	()	()	()
11-()	()	()	()	()	()
12-()	()	()	()	()	()
13-()	()	()	()	()	()
14-()	()	()	()	()	()
15-()	()	()	()	()	()
16-()	()	()	()	()	()
17-()	()	()	()	()	()
18-()	()	()	()	()	()
19-()	()	()	()	()	()
20-()	()	()	()	()	()
21-()	()	()	()	()	()
22-()	()	()	()	()	()
23-()	()	()	()	()	()
24-()	()	()	()	()	()
25-()	()	()	()	()	()
26-()	()	()	()	()	()
27-()	()	()	()	()	()
28-()	()	()	()	()	()
29-()	()	()	()	()	()
30-()	()	()	()	()	()